

Kultuuriministri määruse „Loomettevõtjatele tugiteenuste pakkumise, nende arenguplaanide elluviimise ja ekspordivõimekuse kasvu toetamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõu abil viiakse ellu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021-2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a) (iii) „VKEde kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ meetme 21.1.3.2 „Kultuuri valdkondadeüleline arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine“ kahte sekkumist. Eelnõu on suunatud sekkumiste 21.1.3.21 „Kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate ambitsioonikate VKEde arenguplaanide toetamine ning kasvupotentsiaaliga VKEde ekspordivõimekuse kasvatamine“ ja 21.1.3.22 „Kultuuri- ja loomesectori arengut toetavate tugiteenuste (inkubatsiooni-, kiirendi- ja arendusteenused) pakkumine“ eesmärkide täitmiseks.

Meetme tegevustega panustatakse Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ alasihti „Eesti majandus on tugev“, valdkondliku arengukava „Kultuuri arengukava 2021-2030“ alaeesmärgi „Kultuuri ja loovuse roll ühiskonna arengus on väärtustatud“ täitmisesse ning tulemusvaldkonna „Kultuur ja sport“ programmi „Kultuuriprogramm“ meetme „Kultuuri valdkondadeüleline arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine“ tegevuse „Loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine“ teenusesse „Loomemajanduspoliitika rakendamine“.

Eelnõu alusel antakse toetust voorulise ja jooksva taotlemisena. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi strateegia- ja innovatsiooniosakonna loomemajandusnõunik Anu-Maaja Pallok (anu-maaja.pallok@kul.ee, tel 628 2234) ja Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (kadri.kilvet@kul.ee, tel 628 2224), kes tegi ka eelnõu juriidilise ekspertiisi.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kümnest peatükist ja 29 paragrahvist.

1. peatükk „Üldsätted“

Paragrahvida 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõikes 1 nimetatakse rakenduskava poliitikaeesmärk, erieesmärk, meede ja selle

sekkumised, millesse panustamiseks eelnõu kehtestatakse.

Lõike 2 kohaselt kehtestatakse eelnõuga toetuse taotlemise, taotleja ja taotluse hindamise ning toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord loomeettevõtjatele tugiteenuste pakkumise, loomeettevõtjate arenguplaanide elluviimise ja loomeettevõtjate ekspordivõimekuse kasvu toetamiseks.

Lõikes 3 nimetatakse Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ siht ja alasiht, millesse eelnõu alusel toetatavad tegevused panustavad.

Lõikes 4 on välja toodud valdkondliku arengukava „Kultuuri arengukava 2021-2030“ alaeesmärk ning tulemusvaldkonna „Kultuur ja sport“ programm, meede, selle tegevus ja teenus, millesse eelnõu alusel toetatavad tegevused panustavad.

Lõike 5 kohaselt arvestavad eelnõu alusel toetatavad tegevused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid, milleks on:

- 1) Fondide rakendamisel põhiõiguste austamise ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimise tagamine;
- 2) Kogu programmide ettevalmistamise, rakendamise, seire, aruandluse ja hindamise ajal meeste ja naiste võrdõiguslikkuse arvesse võtmise ja edendamise, soolise aspekti arvestamise ning sooküsimuste lõimimise tagamine;
- 3) Asjakohaste meetmete rakendamine, et välistada programmide ettevalmistamise, rakendamise, seire, aruandluse ja hindamise ajal igasugune diskrimineerimine soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal. Eelkõige võetakse kogu programmide ettevalmistamise ja rakendamise ajal arvesse puuetega inimeste juurdepääsu.
- 4) Fondide eesmärkide saavutamiseks ELi toimimise lepingu artiklis 11 sätestatud kestliku arengu edendamise eesmärgiga kooskõlas tegutsemine, võttes arvesse ÜRO kestliku arengu eesmäärke, Pariisi kokkulepet ja põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“;
- 5) Fondide eesmärkide saavutamiseks liidu keskkonnaalaste õigusaktidega täielikus kooskõlas tegutsemine.

Eelnõu alusel toetatavate tegevustega soositakse näiteks kutsevabadust ja töö tegemist, tunnustatakse ettevõtlusvabadust ning ei piirata õigust omandile, mistahes diskrimineerimine on välistatud, soositakse naiste ja meeste võrdõiguslikkust, jms.

Eelnõu seosed ÜRO kestliku arengu eesmärkidega on kajastatud valdkondlikus arengukavas „Kultuuri arengukava 2021-2030“. Eelnõu alusel toetatavate tegevustega panustatakse 8. eesmärgi „Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö“ alaeesmärki 8.3 „Propageerida arengule suunatud tegevuspoliitikaid, et toetada viljakaid tegevusi, inimväärsete töökohtade loomist, ettevõtlust, loovust ja innovatsiooni ning ergutada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist, tehes muu hulgas kättesaadavamaks finantsteenused“.

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga. Toetatavatel tegevustel puutumust ja võimalikku riive ohtu ei ole, toetuse saajad arvestavad põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis toodud õigustega.

Eesti pikaajalises strateegias „Eesti 2035“ kirjeldatud aluspõhimõtted on aluseks strateegias sätestatud sihtideni jõudmisel. Eelnõus kajastatud tegevuste elluviimisel lähtutakse eelkõige põhimõttest, et säästva arengu eesmärkide elluviimise eelduseks on kultuuri-, sotsiaal-, keskkonna- ja majandusvaldkonna kooskõlaline arendamine. Eestis tehakse teadmispõhiseid otsuseid ning lahendusteede valikul eelistatakse mõjusaid ja uuenduslikke lähenemisviise.

Lõikes 6 sätestatakse, et eelnõu alusel toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, kuna tuginedes muuhulgas senisele loomemajanduse edendamise kogemusele ei oma toetatavad projektid olulist ebasoodsat keskkonnamõju, ei too eeldatavasti kaasa märkimisväärset kasvuhooonegaaside heidet, ei põhjusta kliima kahjuliku mõju suurenemist projektile endale või inimestele, loodusele või varadele, on vee- ja mereressursside kestliku kasutamise ja kaitse ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine suhtes neutraalsed, ei suurenda märkimisväärselt saasteainete heidet õhtu, vette või pinnasesse. Osad projektid võivad edendada ringmajandusele üleminekut.

Paragrahvi 2 kehtestatakse riigiabi reeglite kohaldumine.

Lõike 1 kohaselt loetakse eelnõu alusel antav toetus riigiabiks konkurentsiseaduse § 30 tähenduses või vähese tähtsusega abiks (edaspidi *VTA*) konkurentsiseaduse § 33 tähenduses. Konkurentsiseaduse § 30 lõige 1 sätestab, et riigiabiks loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi. Riigiabi konkreetset definitsiooni Euroopa Liidu toimimise leping ei anna, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi või riigi ressurssidest ükskõik millisel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Vähese tähtsusega abi hinnatakse samade kriteeriumide alusel kui riigiabi. Iga üksiku toetuse puhul rakendub abi liik sõltub abi saajast ja projekti tegevustest. Eelistatult rakendatakse abi andmist VTAna. Antava abi liik või liigid määratletakse muuhulgas eelnõustamise käigus ja sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses (edaspidi *TRO*).

Lõikes 2 sätestatakse VTA andmise õiguslik alus ning antakse viide vastavatele regulatsioonidele. Toetuse andmisel vähese tähtsusega abina komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) (edaspidi *VTA määrus*), artikli 3 mõistes, järgitakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

Lõikes 3 sätestatakse, et VTA andmisel tuleb muu hulgas jälgida, et ühele ettevõtjale (taotlejale) antava VTA kogusumma koos varem antud VTAgaga ei ületaks mis tahes kolme majandusaasta pikkuse ajavahemiku jooksul VTA määruse artikli 2 lõikes 2 nimetatud summat. Summa ei ole eelnõus nimetatud põhjusel, et Euroopa Komisjon on algatanud VTA määruse muudatuse, millega soovitakse viidatud summat tõsta alates 01.01.2024.

Kuni 31.12.2023 kehtiva regulatsiooni kohaselt on kogusumma 200 000 eurot.. Kogusumma all mõeldakse kogu avaliku sektori toetust kokku. Kui VTA-na kvalifitseeruvad toetust taotletakse suuremas summas, kui taotleja on õigustatud saama, hindab toetuse andja eelnõustamise käigus, kas rakendada saab eelnõu § 2 lõikes 5 nimetatud riigiabi erandeid. Kui grupierandiga hõlmatud riigiabi anda ei saa (taotleja ei vasta tingimustele), vähendab toetuse andja taotleja nõusolekul toetuse summat kuni vähese tähtsusega abi ülemmääraneni. Kui piirmäär on täis, jäetakse taotlus HMS-i kohaselt läbi vaatamata.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 sätestatud tegevuse toetamisel on VTA saajaks mitterahalise abina eelnõu § 3 punktis 4 nimetatud kasusaaja. Toetuse saaja on kohustatud pidama arvestust projekti kasusaajatele antava VTA kohta, teavitama kasusaajaid projekti raames neile antud abi suurusest ning esitama sellekohase teabe rakendusüksusele koos projekti aruannetega. Rakendusüksus edastab andmed nii toetuse saajatele, partneritele, kui ka kasusaajatele antud VTA kohta Riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse (edaspidi *RAR*) pärast projektide aruannete kinnitamist.

Lõike 4 kohaselt loetakse VTA suuruse arvestamisel üheks ettevõtjaks kõik sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud VTA määrase artikli 2 lõike 2 kohaselt. Selle järgi hõlmab „üks ettevõtja“ kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

- 1) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike hälteenamust;
- 2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht-, või järelevalveorgani liikmetest;
- 3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- 4) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike hälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelmainitud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu. VTA maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigipõhiselt. Euroopa Komisjon on „ühe ettevõtja“ mõiste sisustamisel lähtunud asjaolust, et konkurentsieskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist ning Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et kõiki sama üksuse (õiguslikult või faktiliselt) kontrollitavaid üksusi tuleks käsitleda ühe ettevõtjana.

Lõike 5 kohaselt võib eelnõu alusel toetuse andmine kvalifitseeruda riigiabiks konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes ning sellist abi saab anda grupierandiga hõlmatud riigiabina. Sättes antakse grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ning viited vastavatele regulatsioonidele. Toetuse andmisel riigiabina järgitakse komisjoni määruses (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *grupierandi määrus*), artiklites 18, 25, 28, 29 või 31 ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevusi sisaldavale projektile saab toetust anda, kas vähese tähtsusega abina või riigiabina grupierandi määruse artiklite 18, 19, 25, 28, 29 või 31 alusel. Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusi sisaldavale projektile saab toetust anda ainult vähese tähtsusega abina.

Lõike 6 kohaselt võetakse VTA andmisel arvesse VTA määruse artiklis 5 ja riigiabi andmisel grupierandi määruse artiklis 8 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava abi kumuleerimisreeglid. See tähendab VTA puhul näiteks, et üldise, põllumajandusliku ja kalamajandusliku VTA summad ei tohi kokku ületada 200 000 eurot (alates 01.01.2024 summa muutub) kolmeks majandusaastaks. Nimetatud kumuleerimisreegleid on arvesse võetud ka RAR-is, mis tähendab, et sealt nähtub, millist liiki ja kui palju abi on ettevõtjale antud. Kumuleerimisreegleid tuleb arvesse võtta ka grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel. Eelnõu alusel taotletavat/eraldatavat toetust võib kumuleerida mistahes muu riigiabiga, kui meetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega. Kui erinevad abiallikad on seotud samade, osaliselt või täielikult kattuvate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega, on kumuleerimine lubatud kuni ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida grupierandi määruse kohaselt abi suhtes kohaldatakse.

Lõike 7 kohaselt tuleb VTA või riigiabina saadud või antud toetustega seotud dokumentatsiooni säilitada vähemalt kümme aastat abi saamisest või andmisest arvates. Nimetatud nõue on nii toetuse andjal kui ka toetuse saajal. Toetuse andmise ja saamise aluseks olevate dokumentide ja tõendite säilitamise kohustus nõutud aja jooksul tuleneb sellest, et tõendada vajaduse korral toetuse andmise või saamise õiguspärasust. Dokumente säilitatakse alates toetuse määramisest ehk abi andmise otsuse tegemisest.

Lõige 8 piirab eelnõu kohaldamist ning sätestab, et eelnõu ei kohaldata kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas antava abi suhtes, põllumajandustoodete esmatootmise sektorile antava abi suhtes, põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise sektoris juhul, kui abisumma määratakse kindlaks esmatootjalt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel või kui abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjatele. Samuti ei saa eelnõu kohaldada abile, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt sellisele abile, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega, ning abile, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel.

Samuti ei kohaldata eelnõu raskustes olevatele ettevõtjatele. Taotlejale on nõue, et ta ei tohi olla Euroopa Liidu õiguse kohaselt raskustes. Raskuses oleva ettevõtja definitsioon on toodud grupierandi määruse artikli 2 punktis 18. Taotleja ei tohi vastata järgmistele tunnustele:

1. Tegemist on piiratud vastutusega äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud väikese/keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*)), kes on akumulieritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulieritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poole märgitud osa- või aktsiakapitalist. Käesoleva punkti tähenduses osutab „piiratud vastutusega äriühing“ eelkõige sellistele äriühingu liikidele, mida on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL* I lisas, ning „aktsiakapital“ hõlmab vajaduse korral mis tahes ülekursi.

2. Tegemist on äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud VKE), kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest ja kes on kaotanud kogunenud kahjumi tõttu üle poole oma raamatupidamises näidatud kapitalist. Käesoleva punkti tähenduses osutab „äriühing, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest“ eelkõige sellistele äriühingute liikidele, mida on nimetatud direktiivi 2013/34/EL II lisas.

3. Asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab riigisisese õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele. Maksejõuetus on nähtus, mis iseloomustab ettevõtte majanduslikku seisundit, kuid ei tähenda iseenesest veel isiku pankrotti (mida reguleerib pankrotiseadus). Maksejõuetuse põhitunnus on, et võlgnik ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ning see suutmatus ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Maksejõuetuse kontrollimisel tuleb lähtuda ettevõtte majandusaasta aruandest (bilansist).

4. Ettevõtja on saanud päästmisabi ning ei ole veel laenu tagasi maksnud või garantiid lõpetanud või on saanud ümberkorraldusabi ning tema suhtes kohaldatakse endiselt ümberkorraldamiskava. Riigid võivad anda kahte sorti riigiabi: päästmisabi ja restruktureerimisabi. Neid antakse raskuses olevale ettevõttele selleks, et ta raskustest välja tuua. Abi võib anda kümne aasta jooksul ühe korra. Restruktureerimisabi on ümberkorraldusabi.

5. Ettevõtja puhul, kes ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul: 1) on ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus olnud suurem kui 7,5 ja 2) on ettevõtja EBITDA suhe intressimaksете kattevarasse olnud alla 1,0. Selle toetuse sihtrühmaks võivad olla vaid VKE-d.

Lõike 9 kohaselt ei kohaldata eelnõu ettevõtjatele, kellele Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu otsuse alusel, millega Eesti riigi poolt antud abi on tunnustatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi reeglitest ning siin ei saa rakendada võimalust, et kui tagasimaksmise nõue on küll esitatud, kuid tähtaeg ei ole saabunud, võib uut toetust taotleda.

Paragrahv 3 tuuakse eelnõus kasutatavad terminid.

Eelnõus määratletakse nende terminite tähendus, mida kasutatakse tavalisest või õigusaktides seni sätestatust erinevas tähenduses. Eelnõu §-s 3 nimetatud terminitest vajavad eraldi eelnõus toodud punktide järgi täpsustamist järgmised terminid:

1) Loomemajandust käsitletakse majandusvaldkonnana, kus teenitakse müügitulu ja luuakse töökohti intellektuaalse omandi loomise ja peamise müügiargumendina kasutamise kaudu ning kus loominguline või kultuuriline sisu on väärtuspakkumise peamine osa. Valdkond põhineb nii individuaalsel kui kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel ning ettevõtjatest loovisikud on väärtusahela protsessides kesksel kohal.

Loomemajanduse määratlus on kokkuleppeline, ajas muutuv ning riigiti ja regiooniti erinev. Eestis lähtutakse valdkonna määratlemisel eelkõige Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt teostatud Eesti loomemajanduse olukorra uuringutes ja kaardistustes toodud valdkonna liigitusest ja kirjeldusest mille kohaselt loomemajanduse valdkonnad jagunevad omakorda alamvaldkondadeks ning on seotud sidusvaldkondadega. Loomemajanduse valdkondadeks on arhitektuur, audiovisuaalvaldkond, disain, etenduskunstid, kirjastamine, kunst, kultuuripärand, meelelahutustarkvara, muusika ja reklaam.

Loomemajanduse valdkonnad jagunevad omakorda alamvaldkondadeks. Arhitektuurivaldkond hõlmab arhitektuuri, sisearhitektuuri, maastikuarhitektuuri, audiovisuaalvaldkonna alla kuuluvad film, video ja ringhääling, disaini valdkond koosneb tööstus- ja unikaaldisainist ning graafilisest disainist, etenduskunstide alla kuuluvad teater, tants ja festivalid, kultuuripärandi valdkonda kuuluvad käsitöö, muuseumid ja raamatukogud, kunstivaldkond hõlmab kujutavat kunsti, tarbekunsti, meelelahutustarkvara valdkonda kuuluvad mobiili-, interneti-, arvuti- ja konsolimängud ning meelelahutuskeskkonnad, muusika valdkond hõlmab autoreid ja interpreete, muusikatootmist, agentuure ja kontserdikorraldajaid ning festivale, reklaami alla kuuluvad reklaamindus ja meediavahendus.

Siiski ei ole eelnevad loendid ei ammendavad ega lõplikud, sest loomemajandus on oma olemuselt dünaamiline ja ajas muutuv, mis tähendab seda, et loomemajandussektori hulka saab arvata täiendavaid valdkondi ning olemasolevate valdkondade määratlus võib muutuda. Lisaks võib Euroopa Liidu õigusaktides, mis kohalduvad ka käesolevale eelnõule, kultuuri- ja loomesektori ning kultuuri- ja loometööstuse määratlus ning valdkonna liigitamine olla erinev.

2) Loomemajanduse kui majandusvaldkonna hulka loetakse ka sidusvaldkondi, mis paiknevad kultuuri- ja loomeprotsesside väärtusahelas loomise, tootmise, levitamise ja vahendamise ning kättesaadavaks tegemise lülides ning milles peamine lisandväärtust loov sisend tuleb loomemajanduse valdkondadest. Sidusvaldkondadeks on näiteks arhitektuuri puhul ehituslik insener-tehniline projekteerimine, audiovisuaalvaldkonna puhul sisutootmise, järeltootmise, levitamise ja linastamisega vahetult seotud tegevusalad, kirjastamise puhul trükindus ja selle sidusalad, kunsti puhul kunstitarvete valmistamine ja müük ning kunstiteoste restaureerimine, muusika puhul muusikariistade valmistamine ja müük, helisalvestite paljundamine ja müük ning kontserdikorralduse abitegevused jne. Sarnaselt loomemajanduse valdkondadele ja alamvaldkondadele ei ole sidusvaldkondade loend ammendav ega lõplik, vaid ajas muutuv. Ka sidusvaldkondade hulka saab arvata täiendavaid valdkondi ning olemasolevate valdkondade määratlus võib muutuda.

3) Eelnõu sihtgrupiks ehk rahalise toetuse ja tugiteenuste kasutamise näol mitterahalise abi saajateks on loomeettevõtjad, kelleks on äriseadustiku § 2 lõikes 1 nimetatud Eestis registreeritud äriühingud, mis tegutsevad äriregistri andmetel ühes või mitmes loomemajanduse- või sidusvaldkonnas, mis on nimetatud eelnõu § 3 punktides 1 ja 2. Lisaks võib loomeettevõtjaks lugeda ka autoridisaini ja unikaaldisaini loovaid ning väikeseeriana valmistavaid ettevõtjaid. Toode, tooteseeria või unikaaldisaini objekt on loodud autori enda initsiatiivil ja valmistatakse poolkäsitööstusliku väikeseeriana looja enda poolt või allhanget kasutades.

Tulenevalt Euroopa Komisjoni juhistest saab rahalise ja mitterahalise abi saajateks lugeda ainult kasumile orienteeritud organisatsioone, mis pakuvad turu nõudluse rahuldamiseks tooteid ja teenuseid, mistõttu loetakse antud eelnõu raames ettevõtjateks vaid äriühinguid.

11) Arenguplaan on toetust taotleva loomeettevõtja koostatud ning tema ettevõtte terviklikku arengut mõjutavate kõikide tegevuste, sealhulgas ettevõtja omavahendite, pangalaenude, erinevate finantsinstrumentide, meetme ja muude avaliku sektori vahendite kaudu rahastatavate tegevuste ja eesmärkide, sealhulgas vahe-eesmärkide, kogum. Ettevõtjal peab olema tahe arenguplaani koostada ning võimekus teha seda efektiivses tempos. Arenguplaani koostamine algab soovituslikult ettevõtte hetkeolukorra kaardistamisega, mille käigus hinnatakse ettevõtte olulisi valdkondi ja protsesse (sh tooted ja teenused, tootmis- ja müügi protsessid ning neid toetavad personaliprotsessid, jne), milleks saab kasutada diagnostilisi kaardistusmudeleid. Kaardistuse tulemusena selgub, kas ettevõtjal on olemas soov, vajadus ja tahe ning piisavad eeldused oma ettevõttes muudatuste läbiviimiseks. Juhul kui ettevõtjal on olemas arvestatav ambitsioon, aga olemasolevad eeldused pole soovitud muutuseks piisavad, aitab rakendusüksus leida muude toetusmeetmete, sealhulgas teiste rakendusüksuste meetmete ja rahastusallikate hulgas sobivaid toetusi ja teenuseid, mille kaasabil ettevõtja võimekust konkreetsetes valdkonnas parandada. Arenguplaani koostamiseks on võimalik vajalikkude oskusteavet saada erinevatel koolitustel ja nõustamisega või ekspertide kaasamisega. Rakendusüksuse töötaja saab ettevõtjat arenguplaani koostamisel abistada, soovitades talle sobivat tööriistakasti, sealhulgas tutvustades erinevaid kliendi vajadustele vastavaid riiklike toetusmeetmeid, -instrumente ja tugiorganisatsioone. Valmiv arenguplaan on ettevõtja muudatuste tegemise tegevuskava, kus on ära toodud ettevõtja üldine strateegiline eesmärk, üksiktegevuste lühikirjeldus koos oodatavate tulemustega, tegevuste rahaline vajadus ja rahastamisallikas, tähtaeg ning üksiktegevuste seos teiste arenguplaani tegevustega. Arenguplaan peab olema koostatud vähemalt toetuse taotluse abikõlblikkuse perioodiks, kuid reeglina on arenguplaani ulatus ja maht suurem kui taotluses sisalduv projekt. Arenguplaani elluviimisel saab rakendusüksuse töötaja ettevõtjat nõustada jooksvates küsimustes ning vastavalt kokku lepitud tähtaegadele hinnata koos ettevõtjaga arenguplaani elluviimise edukust, kasutades vajadusel selleks valdkondlikku diagnostikat. Vajadusel arenguplaani muudetakse.

Paragrahv 4 määratletakse toetuse andmise eesmärk ja selle kasutamise oodatavad tulemused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse andmise ja kasutamise eesmärk siduda loomemajanduse- ja sidusvaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, soodustades uute, ambitsioonikate ja kestlike ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõstes loomeettevõtjate ekspordivõimekust ning luues teistele majandussektoritele loomemajanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

Valdkondliku arengukava „Kultuuri arengukava 2021-2030“ kolmandas tegevussuunas „Kultuuri ja loovust väärtustav ühiskond“ on välja toodud loomeettevõtluse arendamise ning loomemajanduse teiste valdkondadega tihendama sidumise vajadus. Kultuur ja loovus peaksid olema nüüdis- ja tulevikumajanduse eestvedajad, kultuuri loodud tähendus- ja suhtlusruumid vormivad ja veavad suurt osa digiajastu innovatsiooni ja teenusmajanduse arengut. Oluline on kaasata kultuuri- ja loomevaldkondade eriteadmisi ning loovust kui kompetentsi riiklikku teadus- ja arendustegevusse ning innovatsioonisüsteemi, et pakkuda uudseid lahendusi ühiskonna väljakutsetele.

Arengukava kohaselt panustab riik alustavate ja tegutsevate loomeettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamisse, toote- ja teenusarenduse ning innovatsioonivõimekuse kasvu, jätkusuutlike ärimudelite väljatöötamisse ning rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamisse. Oluline on erakapitali kaasamise ja finantsinstrumentide kasutamise võimekuse kasv. Soodustama peaks klastrite ja koostöövõrgustike toimimist ning valdkondade üleseid koostöömudeleid, sealhulgas teiste sektorite ning teadus- ja arendusasutustega. Loomemajanduse arengut toetav tugisüsteem peab olema tõhus, paindlik ja ettevõtluse ökosüsteemiga koostoimiv. Olulised on tugiteenuste kvaliteet, regionaalne kättesaadavus ning vastavus eri arenguetappides olevate loomeettevõtjate vajadustele.

Lõikes 2 sätestatakse meetme spetsiifilised tulemusnäitajad, millesse eelnõu alusel toetatavad projektid peavad panustama.

Kõik eelnõu alusel toetatavad tegevused on suunatud loomeettevõtjate majandusliku suutlikkuse parandamiseks. Toetuse kasutamine peab avaldama positiivset mõju eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud tegevuste puhul toetuse saajate ekspordi müügitulule ja lisandväärtusele ning eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 sätestatud tegevuste puhul kasusaajate müügitulule, ekspordi müügitulule või lisandväärtusele. Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud tegevuste tulemusnäitajate miinimumväärtused on toodud eelnõu § 28 lõike 2 punktides 5 ja 6.

Lõikes 3 nimetatakse rakenduskava tulemusnäitaja, mille sihttaseme saavutamisse eelnõu alusel toetatavad tegevused panustavad.

Näitaja täitmisesse arvestatakse eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud toetatavate tegevuste raames rahalist ja mitterahalist abi saanud ettevõtteid, kelle lisandväärtus töötaja kohta on väljundi saavutamise aastale järgneval esimesel või teisel majandusaastal vähemalt 2 % suurem kui lisandväärtus töötaja kohta projekti algusele eelnenud aastal.

Eelnõu alusel toetatavate tegevuste kaudu panustab erieesmärgi tasandil seatud sihttasemesse hinnanguliselt 150 unikaalset ettevõtet. Topeltlugemine välistatakse erieesmärgi tasemel ehk iga ettevõtet, mida on toetatud erinevatest projektidest, arvestatakse näitajas ühe korra. Ettevõtte loetakse saavutustasemesse üks kord sõltumata abi andmise kordadest konkreetsetes erieesmärgis.

Näitajate täitmise seiret korraldatakse vastavalt Rahandusministeeriumi koostatud perioodi 2021–2027 näitajate metoodikale.

Lõikes 4 sätestatakse, et iga eelnõu alusel toetatud projekt peab panustama vähemalt ühe § 4 lõikes 5 nimetatud väljundnäitaja ja lõikes 3 nimetatud tulemusnäitaja sihttaseme täitmisesse ning olema suunatud lõikes 2 nimetatud tulemuste saavutamisele. Toetuse taotlemisel esitab taotleja vastavate näitajate prognoosid ning peale toetuse kasutamist esitab toetuse saaja lõpp- ja järeларуandes info tegeliku saavutustaseme kohta. Toetuse saajate ja kasusaajate majandusnäitajaid analüüsib rakendusüksus, võttes aluseks muuhulgas äriregistris ja muudes asjakohastes registrites olemasolevad andmed.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud tegevusi sisaldavate projektide puhul kogutakse kõiki, nii meetmete nimekirja kui meetme s väljund- ja tulemusnäitajaid SFOSis, eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 sätestatud tegevusi sisaldavate projektide puhul sündmuste

infosüsteemis ehk SISis.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatud tegevuste puhul hinnatakse tulemuste saavutamist ühe aasta möödudes projekti lõpust arvates, võttes aluseks vastavalt toetuse saaja või kasusaajate majandusnäitajad, mis nad on saavutanud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks.

Tulemusnäitajate prognoositud sihttasemete mittesaavutamise korral kaalub rakendusüksus kõiki asjaolusid ning teeb vajadusel finantskorrektsiooni otsuse.

Lõikes 5 sätestatakse eelnõu alusel toetatavate tegevuste lõikes, millistesse rakenduskava väljundnäitajatesse elluviidavad projektid panustavad.

Eelnõu alusel toetatavate tegevuste kaudu panustatakse erieesmärgi tasandil seatud sihttasemetesse järgnevalt:

- 1) näitaja „toetatavad ettevõtjad“ sihttasemesse panustab hinnanguliselt 470 unikaalset ettevõtet;
- 2) näitaja „toetusega toetatavad ettevõtjad“ sihttasemesse panustab hinnanguliselt 60 unikaalset ettevõtet;
- 3) näitaja „mitterahalist toetust saavad ettevõtjad“ sihttasemesse panustab hinnanguliselt 410 unikaalset ettevõtet;
- 4) näitaja „toetatavad uued ettevõtjad“ sihttasemesse panustab hinnanguliselt 60 unikaalset ettevõtet.

Näitajate täitmise seiret korraldatakse vastavalt Rahandusministeeriumi koostatud perioodi 2021–2027 näitajate metoodikale. Topeltlugemine välistatakse erieesmärgi tasemel ehk iga ettevõtet, mida on toetatud erinevatest projektidest, arvestatakse näitajas ühe korra. Ettevõtte loetakse saavutustasemesse üks kord sõltumata abi andmise kordadest konkreetses erieesmärgis.

Lõikes 6 nimetatakse näitajad, millega mõõdetakse eelnõu § 1 lõikes 3 nimetatud sihi ja lõikes 5 nimetatud horisontaalsete põhimõtete järgimist: „väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest“, hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik, ligipääsetavuse näitaja ja soolise võrdõiguslikkuse indeks.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseteks põhimõteteks on põhiõiguste austamine ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimine, meeste ja naiste võrdõiguslikkus, igasuguse diskrimineerimise vältimine soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal, puuetega inimestele juurdepääsu tagamine, kestliku arendamise edendamine ja põhimõte „ei kahjusta oluliselt“. Eelnõu põhiõiguste hartale vastavuse analüüs on seletuskirja lisas 1 ja horisontaalsete põhimõtete arvestamise analüüs on toodud seletuskirja peatükis 4 „Eelnõu mõjud“.

Paragrahvis 5 nimetatakse meetme rakendusasutus ja rakendusüksus.

Rakendusasutus ja rakendusüksus on määratud Vabariigi Valitsuse 15.12.2022. a. protokollilise otsusega „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“ (edaspidi *meetmete nimekiri*). Rakendusasutus on Kultuuriministerium (edaspidi *rakendusasutus*), rakendusüksus on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*).

Rakendusüksuse peamiseks ülesanneteks on avalikkuse teavitamine taotlusvooru avamisest, toetuse taotlejate nõustamine, rahastamiseks sobilike projektide valimine, toetuse andmise või mitteandmise otsuste koostamine, toetuse maksmine, sealhulgas toetuse maksmise eelduste täidetuse kontrollimine ning eksimuste avastamisel, kui eksimust ei saa puuduste kõrvaldamise teel või ettekirjutuse tegemisega heastada, finantskorrektsiooni tegemine.

Rakendusüksus on täidesaatva riigivõimu teostaja, sest talle on antud pädevus anda haldusmenetluse seadus (edaspidi *HMS*) tähenduses haldusakte. Nii peab ta haldusorganina, isegi kui ta on eraõiguslik juriidiline isik, järgima ülesannete täitmisel kohalduvaid õigusnorme ja õiguse üldpõhimõtteid.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja KredEx ühinesid 2022. aasta alguses ning uue organisatsiooni juriidiline nimi on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

Rakendusüksus on avaliku sektori institutsioon, mille eesmärk on edendada Eesti ettevõtlus- ja majanduskeskkonda, pakkudes ettevõtlust, elamumajandust ja rahvusvahelistumist soodustavaid teenuseid. Rakendusüksuse lähiaastate strateegia läbivaks fookuseks on jätkusuutlik majandusareng läbi ettevõtete konkurentsivõime kasvu ja elukeskkonna parendamise, mis tugineb uutele ärimudelitele ja digitaliseeritusele, kestlike lahenduste väljatöötamisele ja rakendamisele, teadus- ja arendustegevuse mahu kasvule ettevõtluses ning elukeskkonna energiatõhususe ning üldise kvaliteedi paranemisele. Strateegia lähtub Vabariigi Valitsuse ja ministeriumide strateegilistes arengudokumentides ja muudes suunistes sõnastatud eesmärkidest, mida rakendusüksus ellu viib.

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus on olnud ka „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ meetme „Loomemajanduse arendamine“ rakendusüksus ja elluviija.

Lisaks eelnõus nimetatud meetmele on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ka rakenduskava poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ erieesmärgi „VKEdes kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“, mis koosneb seitsmest sekkumisest, rakendusüksus.

Paragrahv 6 reguleeritakse vaide esitamist ja lahendamist ning nimetatakse vaideorgan.

Lõike 1 kohaselt on vaidmenetluse läbimine kohustuslik taotlejal ja toetuse saajal korraldusasutuse, rakendusasutuse või –üksuse otsuse või toiminguga vaidlustamise puhul. Tegemist on HMS erisusega, sest HMSi kohaselt on isikul võimalus valida, kas esitada vaide haldusorganile või pöörduda kaebusega kohtusse.

Kohustuslik vaidemenetlus täidab õiguspoliitilisi eesmärke nagu õiguskaitsefunktsioon, halduse enesekontroll ning halduskohtute töökoormuse vähendamine. Vaidemenetluses erimeelsuste lahendamine hoiab üldiselt kokku nii menetlusosaliste aega ning kohtuvaidlustele kuluvaid rahalisi vahendeid, arvestades, kui pikaajaliseks võib vahel kujuneda vaidlus kohtus.

Auditaruande alusel tehtud otsust saab ka vaidemenetluses vaidlustada, aga selle läbimine enne kohtusse kaebuse esitamist ei ole kohustuslik. Vaidemenetluse etapp ei ole otstarbekas seetõttu, et reeglina on vaideotsuse tegija sama asutus, mis tähendab, et vaidemenetluse tulemusel pigem ei jõuta teisele, vaidlustaja jaoks soodsale otsusele ning vaidlused on juba auditi raames enne auditi lõpparuannet otsuse tegija ning auditi vahel läbi vaieldud.

Vaie lahendatakse 30 kalendripäeva jooksul selle vastuvõetavaks lugemisest ehk alates päevast, mil ei esine HMS § 79 kohaseid vaide tagastamise aluseid. 30-päevane vaide lahendamise tähtaeg on erand HMS § 84 nimetatud 10-päevasele vaide lahendamise tähtajale.

Lõike 2 kohaselt on vaide lahendajaks rakendusasutus kui vaie on seotud toetuse taotlemisega ja rakendusüksus kui vaie on seotud toetuse kasutamisega. Rakendusasutusele esitatakse vaie rakendusüksuse kaudu. Rakendusüksusel tuleb vaie edastada rakendusasutusele HMS § 80 lõike 1 kohaselt 7 päeva jooksul, va kui on vaja HMS § 78 lõike 1 kohaselt kõrvaldada puudused 10 päeva jooksul. Rakendusüksus võib otsustada, et nõustub vaidega ja muudab vaidlustatavat otsust või tunnistab selle kehtetuks, mille tulemusel langeb vaide ese ära ning vaiet ei peagi rakendusasutusele kui vaideorganile edastama.

2. peatükk „Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal“

Paragrahv 7 nimetatakse toetatavad tegevused.

Kõik tegevused, millele toetust antakse, peavad aitama kaasa toetuse andmise eesmärgi saavutamisele ning panustama tulemus- ja väljundnäitajate täitmisesse vastavalt eelnõu § 4 lõigetes 2 kuni 5 sätestatule.

Lõike 1 kohaselt toetatakse ambitsioonikate, kasvu- ja ekspordipotentsiaali omavate loomeettevõtjate strateegiliste arenguplaanide elluviimist, kasvupotentsiaaliga loomeettevõtjate ekspordivõimekuse arendamist ja piirkonna või valdkonna turutõrkest, nõudlusest ja potentsiaalset lähtuvaid loomeettevõtjate arengut toetavate tugiteenuste osutamist. Eelnõus on iga toetatava tegevuse lõikes kirjeldatud ka selle sisu, kuid eelkõige punktides 1 ja 2 toodud loendid ei ole ammendavad ega lõplikud. Toetatavad tegevused täpsustatakse ja kirjeldatakse detailselt taotluses lähtuvalt taotleja hetkeolukorrast ja eesmärkidest.

Toetuse taotlemisest huvitatud loomeettevõtjate ambitsioonid ning kasvupotentsiaali selgitab välja rakendusüksus eelkõige eelnõustamise käigus, aga ka taotluse hindamisel.

Tugiteenuste pakkujatel on kohustus kirjeldada taotlusvooru ajakavas sätestatud tähtjaks esitatavas projektikirjelduses ja hilisemas taotluses teenuste sihtgruppi, turusituatsiooni,

piirkonna või valdkonna turutõrget, eripärasid, nõudlust ja arengupotentsiaali, mida rakendusüks hindab nii eelnõustamise käigus kui taotluse hindamisel.

Toetatavate tegevuste määramisel on lähtutud eelkõige valdkondlikus arengukavas „Kultuuri arengukava 2021-2030“ sätestatud loomemajanduse edendamise sihtidest ja suundadest, „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020” prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine” raames ellu viidud loomemajanduse arendamise meetme rakendamise kogemusest ning 2020. aasta kevadel valminud ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamine lõpparuandes kajastatud tähelepanekutest.

Hindamine tõi välja, et loomemajanduse arendamise meetme tegevused panustasid tööjõu tootlikusse ja lisandväärtuse kasvu. Kõrgeim oli lisandväärtuse kasv loomemajanduse inkubatsiooni tegevuses, kus toetusest tekkinud lisandväärtuse kasv töötaja kohta oli keskmiselt 2,8-kordne. Märkimisväärset mõju lisandväärtuse kasvule avaldasid ka loomemajanduse teiste sektoritega sidumise tegevused. Nende tegevuste puhul hõivekasvu ei kaasnenud, kuna toetuse eesmärk oli suurendada eeskätt toodete ja teenuste lisandväärtust ning tõsta majandustegevuse ressursitõhusust. Samuti avaldasid loomemajanduse arendamise meetme tegevused statistiliselt olulist positiivset mõju ettevõtete jätkusuutlikkuse kasvule.

Hindamise käigus küsitletud ettevõtetest aitas peaaegu kõikidel vastanutel (91%) ekspordivõimekuse kasvatamisele suunatud projekt tõsta ettevõtte konkurentsivõimet ning enam kui poolte arvates käivet (77%), lisandväärtust (60%) ja kasumit (57%). Ekspordikäive suurenes keskmiselt igal teisel küsitlusele vastanud ettevõttel, mis ekspordis valmistooteid või -teenuseid. Vastanud ettevõtetest 68% kasutas toetust ekspordiga alustamiseks ning 85% uutele sihturgudele ekspordimiseks. Kokku nimetati 40 erinevat riiki, kuhu toetuse abil ekspordimist alustati.

Kuivõrd loomemajanduse arendamise meetme üldine eesmärk oli siduda loomemajanduses olevat potentsiaali ettevõtlusega, oli meetmel positiivne hõlbustav ja sünergiline mõju teiste ettevõtlus- ja innovatsioonimeetmete tegevustega, nagu näiteks start-up ettevõtluse hoogustamisega, ettevõtlikkuse kasvatamist soodustavate starditoetuse ja ettevõtlusteadlikkuse suurendamisega, piirkondlike ettevõtlikkuse edendamise algatustega ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringutega töökohtade loomiseks.

Lisaks tõi hindamine välja, et loomemajanduse arendamise meetme tegevustel oli üksteise suhtes positiivne sünergiline mõju. Meetmes olid tegevused loogiliselt ülesehitatud ja moodustasid ühtse terviku. Meetme seitsmest tegevussuunast tulenev kasu oli suunatud erinevas arengufaasis loome- ja selle sidusvaldkondades tegutsevatele ettevõtetele. Tegevused olid mitmekesised ja läbi kolme erineva sekkumisviisi suunatud nii üksiktaotlejatele, loomemajanduse tugistruktuuridele kui ka ettevõtluse tugistruktuuridele.

Viienda prioriteetse suuna tasandil loomemajanduse arendamise meetme tegevused täiendasid teisi meetmeid.

2021. aasta kevadel käivitati piloottgevusena arengu- ja ekspordipotentsiaali omavate loomeettevõtjate tervikliku, süsteemse ja sihipärase arengu soodustamiseks nende arenguplaanide elluviimise toetamine. Ettevõtja koostatud ja rakendusüksuse heakskiidetud

arenguplaani alusel toetati kokku 17 loomeettevõtjat uuenduslike lahenduste väljatöötamisel ja rakendamisel, toodete, teenuste ja protsesside arendamisel, uute turuvõimaluste leidmisel ja ärimudelite kaasajastamisel. Kohustusliku eelnõustamise läbimise ja arenguplaani rakendusüksuse poolt valideerimise tulemusena kujunes rahastatud taotluste osakaaluks 89% kõikidest esitatud taotlustest.

Kui ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 raames ellu viidud loomemajanduse arendamise meetmes oli tugiteenuste puhul fookus veel loomemajanduse inkubatsiooni ja loomemajanduse tugistruktuuride arendamisel, siis eelnõu alusel tugiteenuste toetamisel on fookus nende kvaliteedil, eri arenguetappides olevate loomeettevõtjate vajadustele vastavusel ning kättesaadavusel. Loomemajanduse arengut toetav tugisüsteem peab olema tõhus, paindlik ja ettevõtluse ökosüsteemiga koostoimiv. Tugiteenuste kasutamine peab suurendama kasusaajate ettevõtluse alaseid, ekspordi alustamiseks ja välisurgudel laienemiseks vajalikke ning toote- ja/või teenuse ja ärimudeli arendamise alaseid kompetentse, sealhulgas teadmisi, oskusi ja kogemusi. Ettevõtlusinkubatsiooni ja arendusteenuste kasutamise tulemusena peaksid kasusaajad olema võimelised alustama oma toodete või teenuste ekspordi või sisenema uutele välisurgudele, tegelema toote- ja/või teenusearendusega, parandama oma toodete ja/või teenuste kvaliteeti, alustama arenduskoostööd teiste sektorite ettevõtete ja organisatsioonidega ning tegelema teadus-ja arendustegevuse ja/või innovatsiooniga.

Lõike 2 kohaselt ei tohi taotleja alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi toetatavate tegevuste elluviimiseks enne rakendusüksusele taotluse esitamist. Kui tegevused on juba ellu viidud (kasvõi osaliselt), sõltumata sellest, kas kulud on tasutud, on tõendatud taotleja võimekus viia projekt ellu omavahendite arvel, mistõttu puudub vajadus toetuseks. Lisaks tuleneb viidatud nõue riigiabi reeglitest, mis sätestab, et vastasel juhul oleks rikutud ergutava mõju nõue.

Paragrahviga 8 määratletakse abikõlblike kulude üldtingimused ja abikõlbmatud kulud.

Lõige 1 sätestab, et abikõlblik kulu on eelnõus sätestatud väljund- ja tulemusnäitajate saavutamiseks ja taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks põhjendatud, sobiv, vajalik ja tõhus kulu, mis vastab eelnõu tingimustele ning on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused” (edaspidi *ühendmäärus*) §-ga 15.

Ühendmääruse §-s 15 sätestatakse kulu abikõlblikuks arvamise üldised tingimused. Kulude abikõlblikkust hinnatakse toetuse taotlemisel kavandatud projekti tegevuste pinnalt, mis on omakorda aluseks toetuse summa ja abikõlbliku eelarve määramisel.

Lisaks kirjeldatakse, milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu põhjendatuks. Kulu on põhjendatud, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib toetatavate tegevuste käigus. See avaldub läbi põhjendatuse nõude ehk peab olema tuvastatav põhjuslik seos, millest saab järeldada, et antud kulu on tekkinud projekti eesmärkide ja kavandatud tulemuse saavutamiseks tehtavate asjakohaste toetatavate tegevuste käigus.

Kulu on sobiv, kui see vähemalt soodustab projekti tulemuste saavutamist. Kulu on vajalik, kui projekti tulemust ei ole võimalik saavutada muu kuluga, mis on vähemalt sama

efektiivne. Kulu on tõhus, kui selle maksumus kajastab parimat võimalikku suhet kasutatud vahendite ja saavutatud tulemuste vahel.

Lõike 2 kohaselt arvestatakse kõikide eelnõu alusel toetatavate tegevuste projektides personalikulud tegelike kulude alusel. Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste puhul on abikõlblik ühendmääruse § 16 lõike 1 punktides 1, 4, 5 ja 6 nimetatud kulud ning neid arvestatakse vastavalt lõigetes 2-4 sätestatule. Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse puhul on abikõlblik ühendmääruse § 16 lõike 1 punktides 1, 4 ja 5 nimetatud kulud ning neid arvestatakse vastavalt lõigetes 2-4 sätestatule.

Lõikes 3 kohaselt arvestatakse projekti kaudsed kulud ühtse määra alusel vastavalt ühendmääruse § 21 lõigetes 1 ja 3-6 sätestatule. Lihtsustatud kulude arvestust rakendatakse kõikidele eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste projektidele sõltumata nende kogumaksumusest.

Lihtsustatud hüvitamisviiside rakendamise eesmärk on, et toetuse andmisel keskendutaks rohkem eesmärkide täitmisele ja tulemuste saavutamisele kui tehtud kulude kontrollile. Lihtsustatud hüvitamisviiside kasutuselevõtmine vähendab halduskulusid ja -koormust, sest lihtsustatud hüvitamisviiside alusel välja makstud toetuse puhul tegelikult tehtud kulusid ei tõendata, kontrollita ega auditeerita. Kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmise eesmärgiks on kuludokumentide kontrollimise ja säilitamisega kaasnevate halduskulude vähendamine ja hüvitamise põhimõtete lihtsustamine.

Lihtsustatud hüvitamisviise on võimalik kasutada riigiabi andmisel juhul kui riigiabi võib anda määratletud summa piires. VTAd ei loeta antud kontekstis riigiabiks. Kaudseid kulusid saab toetada vähese tähtsusega abina või grupierandi määruse artiklite 25, 29 ja 31 alusel riigiabina.

Lõike 4 kohaselt on eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse projekti puhul abikõlblik lihtsustatult hüvitatav kaudne kulu 7% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest.

Lõike 5 kohaselt on eelnõu § 7 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevuse projekti puhul abikõlblik personalikulu kuni 50% projekti abikõlblike kulude kogusummast ja lihtsustatult hüvitatav kaudne kulu 7% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest. Personalikulu osakaalu abikõlblike kulude kogumaksumusest kontrollitakse taotlemisel, aruandluse käigus ja projekti lõpus enne viimase makse tegemist. Personalikuludele sätestatav piirmäär tugineb varasemate loomemajanduse arendamise ja teiste sarnaste ettevõtlusmeetmete raames toetatud ettevõtjate projektide kogemusele.

Lõike 6 kohaselt on eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse projekti puhul abikõlblik personalikulu kuni 30% projekti abikõlblike kulude kogusummast ja lihtsustatult hüvitatakse kaudne kulu 5% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest. Personalikulu osakaalu abikõlblike kulude kogumaksumusest kontrollitakse taotlemisel, aruandluse käigus ja projekti lõpus enne viimase makse tegemist. Personalikuludele sätestatav piirmäär tugineb varasemate loomemajanduse arendamise meetmete raames toetatud tugiteenuste projektide kogemusele ning suunab tugiteenuste pakkujaid keskenduma eelnõus sätestatud ja projekti tasandil täpsemalt määratletud sihtgrupile atraktiivsete ning tõhusate tugiteenuste pakkumisele.

Lõike 7 kohaselt on abikõlblikud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 54 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide

vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ §-st 2 tulenevate kohustuste täitmisega seotud kulud. Nimetatud kulu on abikõlblik kuna toetuse saaja peab viidatud määrusest tulenevalt täitma teavitusnõudeid ehk teavitama avalikkust toetuse abil elluviidavast projektist, kasutades selleks ettenähtud sümboolikat ja väljendeid. Kui nõuete täitmine toob kaasa kulu, on see abikõlblik.

Lõikes 8 sätestatakse, et immateriaalse ja materiaalse vara soetamise kulu on abikõlblik ainult eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse projektides ning tingimusel, et see on suunatud uute või kõrgema lisandväärtusega toodete või teenuste arendamiseks või on ette nähtud uute ja kõrgema lisandväärtusega toodete valmistamiseks või on otseselt seotud uute ja kõrgema lisandväärtusega teenuste pakkumisega ning ei ületa 30% projekti abikõlblike kulude kogumaksumusest. Immateriaalse ja materiaalse vara soetamise kulu osakaalu abikõlblike kulude kogumaksumusest kontrollitakse taotlemisel ja projekti lõpus enne viimase makse tegemist. Tulenevalt meetme eelarve väiksest mahust ei ole võimalik toetada kõikide eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste puhul muuhulgas ka investeringuid, mistõttu on investeringute toetamine lubatud ainult ambitsioonikate, kasvu- ja eksportipotentsiaali omavate loomeettevõtjate projektides piiratud mahus ning konkreetsetel tingimustel.

Lõige 9 sätestab, et kui toetus on eelnõu § 2 lõikes 6 nimetatud riigiabi ehk grupierandiga hõlmatud riigiabi, järgitakse abikõlblike kulude määratlemisel lisaks eelnõu §-s 8 sätestatud nõuetele grupierandi määruse vastava kohalduva abiliigi abikõlblikkuse reegleid. Kohalduvat abiliiki ja selles lubatud kulusid saab kasutada, kui eelnõus toodud tingimused on täidetud ehk kulu ka eelnõu alusel abikõlblik.

Lõige 10 sätestab lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatule abikõlbmatud kulud.

Ühendmääruse § 17 kohaselt on muuhulgas abikõlbmatu laenu- ja liisinguintress ehk võlaintriss, projekti elluviimisega seotud rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse mittetäitmisel makstav leppetrahv ja viivis ning kohtuga seotud halduskohtumenetluse seadustiku 11. peatükis sätestatud menetluskulud. Abikõlbmatud on ka järgmised kulud: mitterahalised kulud ja amortisatsioonikulud ning kindlustusmaksed, v.a projekti tegevuse elluviimisega otseselt vajalikud kindlustused; asutusesisesed, töösisekorraeeskirjaga või kollektiivlepinguga ettenähtud hüvitised ja toetused, mida ei käsitleta töötasuna; organisatsiooni juhtimiskulu; hoonestatud ja hoonestamata maa ostusumma, taristu investeringu ning maa ja kinnisvara ostukulud, liisingulepingu alusel tekkiv kulu ja selle alusel vara ostukulu; kulu, mille katteks on toetust juba eraldatud riigieelarvest või muust toetusest; käibemaks, kui käibemaksuseaduse kohaselt on projekti kuludelt õigus sisendkäibemaksu riigilt tagasi taotleda või käibemaks on hüvitatav muul moel; liiklusvahendi ostmise kulu; esinduskulu ja kingitused; täienduskoolituse kulu, kui koolituse korraldamisel ei ole arvestatud täiskasvanute koolituse seaduse § 15 lõike 2 nõuetega koos lõigetes 3 ja 4 toodud erisustega; tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses erisoodustusena käsitatav kulu ja sellelt tasutav maks ning kõik toetatava tegevuse elluviimisega otseselt sidumata kulud.

Lisaks vajavad eraldi väljatoomist järgmised eelnõu § 8 lõikes 10 toodud abikõlbmatute kulude punktid:

Punkt 1 sätestab, et eelnõu § 7 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud tegevuse projektide puhul on immateriaalse ja materiaalse vara soetamisega seotud kulu abikõlbmatu. Sellise vara

soetamisega seotud kulu on abikõlblik üksnes eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse projektides ning vastavalt eelnõu § 8 lõikes 8 toodud tingimustele. Lisaks peab toetuse saaja järgima ühissätete määruse artiklis 71 sätestatud kestvusnõudeid, mis on täpsustatud eelnõu § 28 lõike 2 punktis 4.

Punkt 3 sätestab, et abikõlbmatu on turustusvõrgu loomise kulu väljaspool Eestit. Tegemist on ekspordiabi keeluga, milline nõue tuleneb riigiabi reeglitest. Keelatud on abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt selline abi, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega. Abi, millega kaetakse messidel osalemise kulud või uue toote turule toomiseks või olemasoleva toote teises liikmesriigis või kolmandas riigis asuvale uuele turule viimiseks vajalike uuringute või nõustamisteenuste kulud, ei ole keelatud ekspordiabi.

Lõige 11 sätestab, et kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artikli 63 lõigetega 3 ja 4 on abikõlblikud Euroopa Liidu piires ja väljaspool Euroopa Liitu sihtturgudele suunatud projektiga seotud kulud, välja arvatud turustusvõrgu loomise kulu väljaspool Eestit. Üldine reegel on, et toetatavaid tegevusi saab teha vaid rakenduskava piirkonnas, st Eestis. Tulenevalt toetuse andmise eesmärgist ja oodatavatest tulemustest on toetuse saajatel, sealhulgas loomeettevõtjatel ja tugiteenuste pakkujatel ning kasusaajatel vaja teha tegevusi ka väljaspool Eestit ning Euroopa Liitu sõltuvalt projekti eesmärgist ja tegevuskavast. Seega võivad kõik eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste projektid sisaldada tegevusi nii väljaspool Eestit kui Euroopa Liitu.

Paragrahv 9 määratakse projekti abikõlblikkuse periood.

Lõike 1 kohaselt on projekti abikõlblikkuse periood taotluse rahuldamise otsuses (edaspidi *TRO*) määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti elluviimise perioodi kavandamisel peab taotleja lähtuma eelnõus projekti abikõlblikkuse perioodi kohta sätestatud tingimustest, millest lähtuvalt tuleb taotlusesse märkida projekti algus- ja lõppkuupäev. Põhjendatud juhtudel võib TROs määratud ajavahemik taotluses kajastatud perioodist erineda (nt hindamise tulemusena on selgunud, et esialgselt määratud perioodi jooksul ei ole võimalik projekti eesmärgipäraselt ja tulemuslikult teostada või on esialgne periood põhjendamatult pikk).

Lõike 2 kohaselt ei saa projekti tegevuste abikõlblikkuse periood alata varem kui taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja TROs sätestatud hilisemast kuupäevast. Abikõlblikkuse periood lõpeb taotluses märgitud ja TROs sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. oktoobril 2029. Taotleja võib taotluses märkida projekti kõige varasemaks alguskuupäevaks kuupäeva, mil ta taotluse rakendusüksusele esitab. Sellisel juhul peab taotleja alustama projekti elluviimist enne, kui rakendusüksus on teinud taotluse osas otsuse. Maandamaks riski, et taotlus jäetakse rakendusüksuse poolt rahuldamata ja taotleja peab projekti elluviimisega seotud kulud täies mahus ise hüvitama, võib taotleja märkida projekti abikõlblikkuse alguskuupäevaks ka hilisema kuupäeva, mis lähtub eelnõu §-s 16 sätestatud menetlustähtaegadest.

Lõikes 3 on sätestatud, et projekti abikõlblikkuse perioodi kestus on kõikide eelnõu § 7 lõikes 1 toodud tegevuste projektides kuni 24 kuud. Projekti perioodi määramisel on lähtutud eelkõige projektide tegevuste iseloomust ja keerukusest, võimaliku tegevuskava

mahukusest ja ajaperiодist, mille möödudes on vastavate tegevuste tulemuste ilmnenine või saavutamine tõenäoline. Lisaks on arvesse võetud ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 raames ellu viidud loomemajanduse arendamise meetme tegevuste rakendamisel saadud kogemust.

Lõikega 4 on ette nähtud võimalus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks. Toetuse saaja saab projekti elluviimise käigus taotleda abikõlblikkuse perioodi pikendamist tingimusel, et abikõlblikkuse periood ei ületa 31. oktoobrit 2029, ning juhul, kui projekti elluviimisel on ilmnenud toetuse saajast sõltumatud erakordsed ja/või ettenägematud asjaolud. Abikõlblikkuse perioodi pikendamisel võib projekti periood ületada eelnõu lõikes 3 nimetatud perioodi ehk olla pikem kui 24 kuud, kuid hiliseim abikõlblikkuse perioodi lõpu kuupäev saab olla 31.10.2029. a.

Abikõlblikkuse perioodi pikendamisel tuleb lähtuda eelnõu §-s 23 sätestatud korrast, mille kohaselt muudetakse TROd rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel. Projektiperioodi muutmise algatab reeglina toetuse saaja, esitades selleks abikõlblikkuse perioodi jooksul vastavasisulise avalduse, milles on muuhulgas välja toodud ka perioodi muutmise põhjendused. Abikõlblikkuse perioodi võib muuta kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte tagantjärele pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõike 5 kohaselt loetakse projekti abikõlblikkuse perioodi kestuse lõpuks TRO muutmise otsuses sätestatud kuupäev.

Paragrahvis 10 nimetatakse toetuse piirsummad ja osakaal ning omafinantseeringu suhtes kehtivad nõuded.

Taotletava toetuse maksimaalne summa sõltub projekti sisust. Lisaks tuleb toetuse maksimaalse summa ja osakaalu määramisel lähtuda riigiabile kohalduvatest nõuetest ning eelkõige on siin silmas peetud grupierandi määruises toodud abi osakaale ja artiklis 4 nimetatud teavitamiskünniseid, mis erinevad abiliigiti olulisel määral.

Lõikes 1 sätestatakse taotletava toetuse maksimaalsed summad eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste lõikes. Voorulise taotlemise korral kehtib piirsumma ühe taotleja kohta ühes taotlusvoorus ja jooksva taotlemise korral ühe projekti ehk taotluse kohta.

Lõikes 2 sätestatakse taotletava toetuse maksimaalne osakaal vähese tähtsusega abina VTA määruise mõistes, mis on kõikidele eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevustele toetuse taotlemisel ühesugune ehk kuni 70% abikõlblike kulude maksumusest.

Lõikega 3 tehakse erand eelnõu §10 lõikes 2 sätestatule. Juhul kui toetus on grupierandiga hõlmatud riigiabi, arvestatakse toetuse osakaal abikõlblike kulude suhtes välja grupierandi määruise vastava kohalduva abiliigi reeglite kohaselt. Kui toetust antakse grupierandi määruise artiklite 18, 25, 28, 29 või 31 alusel on toetuse lubatud maksimaalne osakaal 50% abikõlblike kulude maksumusest. Abi osakaalu võib olenevalt tegevusest, mida toetatakse kohalduva abiliigi reeglite kohaselt teatud juhtudel suurendada, kuid see ei saa olla ühelgi juhul üle 70%. Näiteks rakendusuuringute või tootearenduse puhul võib abi osakaalu suurendada 10% keskmise suurusega ettevõtjate ja 20% väikeettevõtjate puhul.

Lõikes 4 sätestatakse, et omafinantseering peab katma abikõlblikest kuludest selle osa, mida toetusega ei finantseerita. Omafinantseering võib sisaldada ka projekti partnerite rahalist panust.

Lõikes 5 sätestatakse, et eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse korral peab omafinantseering sisaldama vähemalt 50% ulatuses kasusaajate rahalist panust. Toetuse saaja tõendab kasusaajate sissemakseid pangakonto väljavõttega, mille ta esitab koos projekti aruannetega. Käesoleva sätte eesmärk on suunata meetme sihtgruppi kuuluvaid ettevõtjaid senisest enam oma arendustegevustesse investeerima ning võtma seeläbi ka suuremat vastutust projekti raames elluviidavate tegevuste tulemuste saavutamiseks. Teisalt kinnitab kasusaajate rahaline panus pakutava tugiteenuse asjakohasust ja kvaliteeti. Kasusaajate rahalise panuse nõutaval määral puudumise korral ei ole toetuse maksmise eeldused täidetud ning rakendusüksus võib peatada maksetaotluse menetlemise osaliselt või täielikult.

3. peatükk „Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele“

3. peatükis kirjeldatakse, millistele nõuetele peavad vastama taotlus, taotleja ja partner ning millised on taotleja kohustused.

Paragrahv 11 sätestatakse nõuded taotlejale ja partnerile.

Lõikega 1 sätestatakse, et eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele saab toetust taotleda loomeettevõtjast VKE, kes on tegutsenud loomemajanduse- või sidusvaldkonnas vähemalt viimased kolm majandusaastat enne taotluse esitamist, kellel on taotluse esitamise hetkel vähemalt kaks täistööajaga töötajat ning kellel on selge ambitsioon kasvada või tuua turule uusi või oluliselt täiustatud tooteid või teenuseid. Majandusnäitajate osas peab taotleja aastane müügitulu ilma toetuste ja annetusteta olema viimase äriregistris kättesaadava majandusaasta kinnitatud aruande põhjal loomemajanduse- või sidusvaldkonna tegevustest vähemalt 200 000 eurot, millest ekspordi müügitulu peab olema vähemalt 20 000 eurot või aastane müügitulu ilma toetuste ja annetusteta olema viimase äriregistris kättesaadava kinnitatud majandusaasta aruande põhjal loomemajanduse- või sidusvaldkonna tegevustest vähemalt 300 000 eurot. Seega on võimalus toetuse taotlemiseks nii madalama aastase müügituluga, kuid samas ekspordi müügitulu teenivatele loomeettevõtjatele kui ka kõrgema aastase müügituluga, kuid samas ekspordi müügitulu mitteteenivatele loomeettevõtjatele.

Lävendid loomeettevõtjate arenguplaanide elluviimise toetuse saamiseks kujunesid ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020” prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine” meetme „Loomemajanduse arendamine” tegevuse „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine” raames toetust saanud ettevõtete majandusnäitajaid seirates ja analüüsid. Kasutati 71 ettevõtte majandusnäitajaid, mille tulemusel keskmine müügitulu enne projektiga alustamist oli 562 469 eurot, müügitulu ekspordist 130 628 eurot ning keskmine töötajate arv 6 töötajat. Kuna loomemajanduse valdkondade ja nendes tegutsevate ettevõtete müügitulu on erinevates suurusjärgudes, siis lävendite kujundamisel võeti arvesse ka madalamate majandusnäitajatega loomevaldkondade ambitsioonikamaid ettevõtjaid.

Lõikega 2 sätestatakse nõuded eelnõu § 7 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevusele toetuse taotlejale, kelleks saab olla loomeettevõtjast VKE, kelle aastane müügitulu ilma toetuste ja annetusteta peab viimase äriregistris kättesaadava kinnitatud majandusaasta aruande põhjal olema loomemajanduse- või sidusvaldkonna tegevustest vähemalt 50 000 eurot.

Lävend on kujunenud toetudes Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud ning 2022. aastal valminud Eesti loomemajanduse olukorra uuringus ja kaardistuses välja toodud loomemajanduse valdkondade keskmisele müügitulule 2019. aastal. Uuringust nähtub, et madalaima sissetulekuga valdkond oli 2019. aastal kunsti valdkond, kus keskmine müügitulu oli 22 325 eurot. Arhitektuuri valdkonna keskmine müügitulu 2019.aastal oli küll 91 500 eurot, kuid mediaankeskmise ettevõtte tulu oli vaid 26 500 eurot. Audiovisuaalvaldkonna valdava osa moodustasid ettevõtted (kokku 506 ettevõtet), mille müügitulu oli vahemikus 10 000 – 100 000 eurot, disainivaldkonna keskmine müügitulu oli 51 094 eurot, käsitöövaldkonna keskmine müügitulu oli 57 228 eurot. Loomemajanduse valdkonna kõrgemat müügitulu teenisid muusikavaldkond, kus keskmine müügitulu oli 95 783 eurot, reklaami valdkond, kus keskmine müügitulu oli 293 034 eurot, kirjastamise valdkond, kus keskmine müügitulu oli 298 000 eurot ning enim teeniv loome valdkonnaks oli 2019. aastal mängutööstuse valdkond, kus keskmiseks müügituluks kujunes 2 192 982 eurot. Kuna loomemajanduse valdkondade ja nendes tegutsevate ettevõtete müügitulu on erinevates suurusjärgudes, siis lävendite kujundamisel võeti arvesse ka madalamate majandusnäitajatega loomevaldkondade ambitsioonikamaid ettevõtjaid.

Lõikega 3 sätestatakse, et eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusele saab toetust taotleda Eestis registreeritud eraõiguslik juriidiline isik, kes omab tugiteenuste pakumiseks vajalikke teadmisi, oskusi ja kogemusi, ligipääsu siseriiklikele ja rahvusvahelistele võrgustikele ning ekspertiisile, asjakohast taristut ja/või tehnoloogilisi võimalusi ning koostööpartnereid Eestis ja välisriikides. Tugiteenuste pakujateks võivad olla näiteks loome- ja ettevõtlusinkubaatorid, piirkondlikud või valdkondlikud arenduskeskused, maakondlikud arenduskeskused, kompetentsikeskused, jms. Tugiteenuste sisu on kirjeldatud eelnõu § 3 punktides 7, 8 ja 10 ning eelnõu § 7 lõike 1 punkti 3 kohaselt peavad teenused lähtuma piirkonna või valdkonna turutõrkest, nõudlusest ja potentsiaalset ning toetama loomeettevõtluse arengut. Teenuste sihtgrupiks saavad olla eelnõu § 3 punktis 3 nimetatud loomeettevõtjad ja punktis 9 nimetatud alustavad ettevõtjad, kes vastavad grupierandi määruse lisas 1 toodud VKE kriteeriumidele.

Lõikes 4 täpsustatakse, et nii taotleja kui parter peavad vastama eelnõus ja ühendmääruse § 3 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Viidatud lõikes nähakse ette nõuded, mille alusel tuvastatakse, kas taotlejal on olemas projekti elluviimiseks vajalik haldus-, finants- ja toimumissuutlikkus taotluses kirjeldatud tegevusteks ja projekti tulemuste saavutamiseks.

Toetust ei anta projektile, kui taotlejal või partneril on varasema projekti raames finantskorrektsiooni otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Silmas peetakse sellist olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ette nähtud tähtaeg on möödunud, sealhulgas ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ette nähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust maksuma tagasi tähtaegselt. Finantskorrektsiooni otsuse kohase tagasinõude olemasolu ja tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist. Riigiabi reeglid on antud sättest rangemad. Toetust ei saa, kui varasema nõude kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus on tagasi maksmata, olenemata sellest, kas tähtaeg on saabunud või mitte.

Toetust ei anta taotlejale ja partnerile, kui neil või nende seaduslikul esindajal on karistus-seadustiku alusel määratud kehtiv karistus. Kehtiva karistuse puudumise nõude kontrollimiseks tehakse järelepärimine karistusregistrisse. Isik loetakse karistatuks või tal on kehtiv karistus kuni karistusregistri seaduse alusel karistusandmete kustutamiseni ja arhiivi kandmiseni.

Taotleja ja partneri taotluses nimetatud toetatavate tegevustega seotud majandustegevus ei tohi olla lõppenud ega peatunud. Nimetatud majandustegevuse nõue on kehtestatud juhuks, kui toetatakse ettevõtjat. Nõue on seotud toetuse saaja haldus- ja toimimissuutlikkuse nõudega, mis on hõlmatud vastavas valdkonnas tegutsemise lubadega ehk taotlejal peavad olema täidetud majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest tulenevad ettevõtlusega tegelemiseks kehtestatud nõuded. Nõude täitmist kontrollitakse majandustegevuse registrist.

Taotleja peab olema täitnud taotluse esitamise ajaks maksudeklaratsiooni ja majandusaasta aruande esitamise kohustuse. Riik soovib toetada seaduskuulekaid ettevõtjaid. Kohustus peab olema täidetud taotluse esitamise ajaks. Kui majandusaasta aruanne on esitatud hilinemisega, kuid taotluse esitamise ajaks, on nõue täidetud.

Toetuse taotlejal ja partneril peavad olema projekti elluviimiseks ning haldamiseks vajalik kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsiooniline või tehniline eeldus. Nõude täitmist kontrollitakse ja hinnatakse taotluses esitatud andmete ning muu avalikult kättesaadava info põhjal.

Üldiselt peavad omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suulikkuse nõuded olema täidetud taotluse esitamise hetkel. Kuid nõude täidetuse hetk võib olla ka hilisem. Nõue olema täidetud hiljemalt taotluse suhtes otsuse tegemisel.

Omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse hindamisel tuleb hinnata, kas taotleja või partner on makseraskustes. Kui neil on maksu- või maksevõlad riigile koos intressigasuuremad kui 100 eurot, need ei ole ajatatud ja neid ei likvideeritud puuduste kõrvaldamiseks antud tähtaja jooksul, ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- ja maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat või partnerit, kellel ei ole riigi ees olulist rahalist võlga. Maksu- ja maksevõlgnevusi saab kontrollida Maksu- ja Tolliameti kodulehelt.

Samuti tuleb veenduda, et taotleja või partneri suhtes ei ole välja kuulutatud pankrotti, kumbki ei ole likvideerimisel ega sundlõpetamisel. Juhul kui selgub vastupidine, eeldatakse, et puudub projekti elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus, samuti vajalik haldus- ja toimimissuutlikkus. Kui nimetatud olukorras on üksnes partner, siis on tingimust võimalik täita näiteks nii, et partnerit ei kaasata projekti või kaasatakse mõni teine.

Teavet pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Taotleja ja partner ei tohi olla raskustes Euroopa Liidu õiguse kohaselt. Raskustes oleva ettevõtja definitsiooni sisu on kirjeldatud eelnõu § 2 lõike 8 sisukirjelduse juures.

Paragrahvis 12 nimetatakse taotleja kohustused.

Lõikes 1 sätestatakse lisaks ühendmääruse § 2 lõikes 3 toodud nõuetele täpsustavad nõuded.

Punktis 1 sätestatakse nõue, et toetuse taotlemiseks peab taotleja läbima enne taotluse esitamist eelnõustamise ja eelnõustamise läbimine on kohustuslik kõigi eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevustele toetuse taotlemisel. Kui taotleja ei ole läbinud eelnõustamist jäetakse tema taotlus HMS-i kohaselt läbi vaatamata. Eelnõustamine suurendab esitatavate taotluste kvaliteeti ning vähendab nii taotlejate kui rakendusüksuse halduskoormust. Eelnõustamise käigus ja selle tulemusena antud tagasiside ning hinnangud ei ole siduvad ega tähenda esitatava taotluse rahuldamist.

Punktides 2-4 toodud kohustustes on reguleeritud, et eelkõige peab taotleja ise tõendama, et tema ja kaasatud partner või partnerid vastavad eelnõus nõutud tingimustele. Taotluses on oluline kirjeldada projektiga seonduvat võimalikult selgelt ja täpselt. Samuti tuleb taotlejal anda rakendusüksuse nõudmisel täiendavat teavet, sest taotluse menetleja peab veenduma, et taotleja ja taotluses esitatud teave vastavad toetuse andmise tingimustele. Taotleja peab võimaldama taotluse menetlejal kontrollida taotluses nimetatud asjaolusid ka taotleja või partneri juures või kavandatava tegevuse rakendamise asukohas. Kui projekt, mille elluviimiseks toetust taotletakse, hõlmab ka mittetoetatavaid tegevusi ja projekti tervikuna valmimine on vajalik taotluses nimetatud tulemuste saavutamiseks, tuleb rakendusüksuse nõudmisel tõendada ka mittetoetatavate tegevuste elluviimise suutlikkust. Täiendavate selgituste või tõendite nõudmise vajadus võib tekkida siis, kui taotleja majandustegevuse näitajad ei võimalda projekti mahtu või olemust arvestades esmapilgul hinnata, kas projekt on taotlejale jõukohane. Kui pärast taotluse esitamist muutuvad taotluses esitatud andmed või ilmnevad uued asjaolud, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist, peab taotleja sellest taotluse menetlejat esimesel võimalusel teavitama.

Lõike 2 kohaselt peab eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusele toetust taotlev tugiteenuste pakkuja esitama eelnõustamiseks rakendusüksusele projektkirjelduse, mille esitamise tähtaeg sätestatakse taotlusvooru ajakavas. Projektkirjeldus on lihtsustatud versioon taotlusvormist, mille põhjal saab rakendusüksus anda potentsiaalsele taotlejale ja tema projektiideele esmase tagasiside ning juhised taotluse koostamiseks juhul, kui taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavuse eeldused on suure tõenäosusega täidetud.

Paragrahviga 13 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikega 1 kehtestatakse reegel, et toetust saab taotleda korraga ainult ühele eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevusele. Seeläbi tagatakse projektides selge fookus, kuna eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevused on oma olemuselt erinevad, suunatud erinevatele sihtgruppidele ja aitavad saavutada meetme eesmäärke erinevatel viisidel.

Lõikes 2 viidatakse ühendmääruse § 4 lõikes 1 sätestatud taotluse miinimumnõuetele ja seeläbi toetuse saaja esitatavale teabele ning lõikes 2 sätestatule, millega nimetatakse minimaalsed taotlusele lisatavad kinnitused.

Ühendmääruses sätestatakse taotluse vorminõuded. Tähtjaks esitatud taotlus peab olema esitatud ette nähtud viisil ja vormis koos nõutud dokumentidega ning taotleja või tema esindusõigusliku isiku poolt allkirjastatuna. Vastavalt ÜSS2021_2027 § 11 lõikele 1 jäetakse tähtjaks esitamata taotlus läbi vaatamata. Lisaks peab taotluses esitatud teave olema asjakohane, ammendav ja õige. Taotleja peab tagama esitatud teabe vastavuse

tegelikkusele ja selle õigsuse. Kui ilmneb, et taotleja on esitanud teadlikult valeandmeid, jäetakse taotlus rahuldamata ühendmääruse § 8 lõike 2 punkti 2 kohaselt. Kui taotleja on eksinud ja taotluses on puudusi, antakse enne lõpliku otsuse tegemist tavaliselt võimalus puudused kõrvaldada.

Igale eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatud tegevusele kehtestatakse eraldi taotlusvorm koos nõutavate lisadokumentide loendiga.

Taotlusest peab selguma, et taotleja ja partnerid vastavad nendele kehtestatud nõuetele, toetust taotletakse eelnõus nimetatud eesmärkide täitmiseks ja eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuseks ning et projekt panustab konkreetsele tegevusele kehtestatud tulemus- ja väljundnäitajate saavutamisse. Projekti väljundid näitavad toetatava tegevuse ulatust ja mahtu ning tehtu vahetut tulemust, olles projekti tulemuseesmärkide saavutamiseks vajalikud sisendid. Seega peab taotluses olema märgitud projekti mõõdetav tulemus, mille saavutamist hinnatakse eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste projektides projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks toetuse saaja saavutatud majandusnäitajate põhjal ning eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse projektides projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks kasusaajate saavutatud majandusnäitajate põhjal. Tulemused ja nende sihttasemed peavad olema seostatud nende saavutamiseks kavandatud väljunditega ning väljundite saavutamiseks peavad olema kavandatud asjakohased tegevused. Eelnõu § 4 kohaselt peab iga taotluses kirjeldatud projekt panustama vähemalt ühe lõikes 5 nimetatud väljundnäitaja ja lõikes 3 nimetatud tulemusnäitaja sihttaseme täitmisesse ning olema vastavalt toetatavale tegevusele suunatud eelnõu § 4 lõikes 2 sätestatud meetme spetsiifiliste tulemuste saavutamisele. Lisaks peab taotlusest selguma, milliste tegevustega ja kuidas panustatakse Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ alasihti „Eesti majandus on tugev“ ning aidatakse kaasa aluspõhimõtete saavutamisele.

Kuna eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatud tegevuste puhul hinnatakse tulemuste saavutamist peale ühe aasta möödumist projekti lõpust arvates, võttes aluseks vastavalt toetuse saaja või kasusaaja majandusnäitajad, mis ta on saavutanud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks, peab taotlus sisaldama vastavaid prognoose. Prognoose võib vajadusel küsida ka pikema perioodi kohta, kuid eesmärkide täitmist hinnatakse vaid projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta näitajate põhjal.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevustele toetuse taotlemisel tuleb taotlejal esitada oma projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisele järgneva kahe majandusaasta rahavoogude prognoos, mis on vajalik tema pikemaajalise finantssuutlikkuse hindamiseks.

Taotlusest peab olema välja loetav, et projektis toetatavate tegevuste elluviimine jääb eelnõu §-s 9 sätestatud lubatud abikõlblikkuse perioodi. Taotleja määratleb oma projekti abikõlblikkuse perioodi vastavalt kavandatavale tegevuste elluviimise ajakavale ning see võib olla lühem kui maksimaalselt lubatud 24 kuud, kuid võimaldama samas projekti väljund- ja tulemuseesmärkide saavutamist.

Toetatavaid tegevusi peab üldjuhul tegema Eestis, välja arvatud juhul kui väljaspool Eestit tegevuste tegemine aitab kaasa meetme ja projekti eesmärkide saavutamisele (näiteks välismessidel osalemine vmt). Tulenevalt toetuse andmise eesmärgist ja oodatavatest

tulemustest on toetuse saajatel, sealhulgas loomeettevõtjatel ja tugiteenuste pakkujatel ning kasusaajatel vaja teha tegevusi ka väljaspool Eestit ning Euroopa Liitu sõltuvalt projekti eesmärgist ja tegevuskavast. Seega võivad kõik eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste projektid sisaldada tegevusi nii väljaspool Eestit kui Euroopa Liitu.

Taotluses peab olema märgitud projekti kogueelarve, taotletava toetuse summa ja selle protsentuaalne osakaal abikõlblikest kuludest ning need peavad jääma eelnõuga lubatu piiresse. Projekti eelarve peab sisaldama nõutaval määral omafinantseeringut, arvestades muuhulgas eelnõu § 10 lõigetes 4 ja 5 toodud tingimusi, mis käsitlevad toetusest mittehüvitatavate abikõlblike kulude katmist ning kasusaajate rahalist panust projekti omafinantseeringus. Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba taotletud või eraldatud.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse projektidele võib kohalduda kestuse nõue, mistõttu peavad sellistes taotlustes olema lisaks eelnevale kirjeldatud ka asjaolud ja piisavad abinõud, mis tagavad toetuse saaja suutlikkuse projekti tulemuste kestvuseks. Projekti tulemuste kestvus tuleb tagada pärast projektile lõppmakse tegemist kolme aasta jooksul, mis on kooskõlas riigiabi eeskirjade ja ühissätete määruse artikliga 71. Kindlasti tuleb kirjeldada projekti püsikulusid ja nende eeldatavat maksumust. See on vajalik, et projektide valikul saaks hinnata nende kuluefektiivsust ja majanduslikku kasu. Samuti saab kulude analüüsimisel hinnata, kas valitud tegevused ja kulud on sobivad, vajalikud ja tõhusad projekti tegevuste väljundite ning nende abil projekti tulemuste saavutamiseks.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, tuleb taotluses kirjeldada, mis on nende roll ja vastutus projektis, milliseid tegevusi nad teevad ja millises mahus jäävad partneri abikõlblikud kulud partnerite endi kanda ehk milline on partnerite rahaline panus omafinantseeringusse. Teave partneri kohta on vajalik, et hinnata tema vastavust eelnõu §-s 11 sätestatud nõuetele ja saada veendumus, et projekt on teostatav näiteks juhul, kui on kahtlus, et taotleja ei ole suuteline projekti üksi ellu viima, aga ka seetõttu, et rakendusüksus oleks teadlik, milliste tegevustega on seotud partneri kulud, kuna toetuse saaja esitab maksetaotluses hüvitamiseks ka partneri kulud.

Taotluses tuleb muuhulgas kirjeldada projekti meeskonda, nimetades konkreetsete isikute nimed ja kirjeldades nende rolli, ülesandeid ning vastutust projekti elluviimisel. Lisaks taotluses esitatud projekti meeskonna kirjeldusele tuleb esitada projektijuhi ja meeskonna liikmete elulookirjeldused, hindamaks nende asjakohasust ja kompetentsi projekti eesmärkide täitmisel ning tulemus- ja väljundnäitajate saavutamiseks.

Juhul kui taotleja põhikiri ei ole äriregistris kättesaadav, tuleb taotlusele lisada põhikirja koopia. Põhikirjas sisalduvat infot kasutatakse eelkõige taotleja nõuetele vastavuse hindamisel.

Juhul kui taotleja viimase majandusaasta aruanne ei ole äriregistris kättesaadav või taotleja on tegutsenud taotlemisele eelnenud lõppenud majandusaastal vähemalt kuus kuud, tuleb taotlusele lisada taotleja esindusõigusliku isiku kinnitatud viimase majandusaasta aruande koopia. Auditeerimise kohustusega taotleja korral peab aruanne sisaldama ka audiitori otsust. Lisaks peab taotleja esitama oma jooksva majandusaasta bilansi ja kasumiaruande taotluse esitamisele eelneva kvartali lõpu seisuga. Majandusaasta aruandes ja finantsaruannetes sisalduvat infot kasutatakse taotleja nõuetele vastavuse ja finants- ning

jätkusuutlikkuse hindamiseks, samuti kavandatava projekti eelarve mahu võrdluseks ja tulemusnäitajate prognoositud sihttasemete realistlikkuse hindamiseks.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevusele toetuse taotlemisel peab taotleja esitama projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisele järgneva kahe majandusaasta rahavoogude prognoosi, mida kasutatakse eelkõige taotleja jätkusuutlikkuse ja tulemusnäitajate prognoositud sihttasemete realistlikkuse hindamiseks.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele toetuse taotlemisel peab taotleja lisama taotlusele eelnõustamise tulemusena taotleja ja rakendusüksuse poolt allkirjastatud arenguplaani. Arenguplaan on toetust taotleva loomeettevõtja koostatud ning tema ettevõtte terviklikku arengut mõjutavate kõikide tegevuste, sealhulgas ettevõtja omavahendite, pangalaenude, erinevate finantsinstrumentide, meetme ja muude avaliku sektori vahendite kaudu rahastatavate tegevuste ja eesmärkide, sealhulgas vahe-eesmärkide, kogum. Arenguplaan on ettevõtja muudatuste tegemise tegevuskava, kus on ära toodud ettevõtja üldine strateegiline eesmärk, üksiktegevuste lühikirjeldus koos oodatavate tulemustega, tegevuste rahaline vajadus ja rahastamisallikas, tähtaeg ning üksiktegevuste seos teiste arenguplaani tegevustega. Arenguplaan peab olema koostatud vähemalt toetuse taotluse abikõlblikkuse perioodiks, kuid reeglina on arenguplaani ulatus ja maht suurem kui taotluses sisalduv projekt.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusele toetuse taotlemisel peab taotleja esitama projektiplaani, mis sisaldab teavet taotleja arenguvisioni, missiooni, eesmärkide, oodatavate tulemuste, sihtgrupi, turusituatsiooni, sealhulgas piirkonna või valdkonna turutõrke, eripärade, nõudluse ja potentsiaali ja turundusstrateegia kohta, projektiplaani elluviimise tegevus-, aja- ja finantseerimise kava koos väljund-, tulemus- ja mõjueesmärkide saavutamise prognoosiga. Projektiplaanis sisalduvat infot kasutatakse taotleja nõuetele vastavuse ja finants- ning jätkusuutlikkuse hindamiseks, samuti kavandatava projekti eelarve ja tegevuskava mahu võrdluseks ning väljund- ja tulemusnäitajate prognoositud sihttasemete realistlikkuse hindamiseks.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, tuleb taotlusele lisada partneri kinnitus projektis osalemise kohta ning partnerlus- või konsortsiumleping, et veenduda, kas taotluses kajastatu vastab partneriga kokkulepitule ning kinnitab taotluses kirjeldatud partneri rolli projekti tegevuste elluviimisel ja partneri rahalist panustamist.

Kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel, tuleb taotlusele lisada vastavasisuline volikirj.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik toetuse saamisega seotud kohustustest ja toetuse saamisega seotud andmete avalikustamise ja info kasutamise nõuetest. Toetuse saamine on tingimuslik ja eelkõige lasub toetuse saajal koormus tõendada toetuse saamisega seotud kohustuste täitmist. Seega peab taotleja olema toetuse taotlemisel nendega juba tutvunud. Saades toetust, avalikustatakse talle toetuse andmisega seotud andmed ja seda infot võidakse kasutada hindamiste läbiviimisel ÜSS2021-2027 § 17 mõistes.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik, et toetuse andmisest võidakse teatud juhtudel taganeda ja sel juhul tuleb tal aluseta saadu tagasi maksta. Sellega tagatakse toetuse taotleja teadlikkus toetuse andmise tingimuslikkusest ehk sellest, et toetuse saamine

sõltub toetuse maksmise aluseks olevate tingimuste ja toetuse saaja kohustuste täitmisest. TRO-ga tekib toetuse saajal õigus esitada kulude hüvitamise taotlus, kuid väljamaksmine sõltub selle eelduseks olevate tingimuste täitmisest.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et toetuse saajana nad nõustuvad, et neid auditeeritakse ja kontrollitakse. Kuna toetuse saamise aluseks olevate tõendite esitamise ehk tõendamise kohustus lasub eelkõige toetuse saajal, on toetuse saamise üks tingimustest toetuse saaja vabatahtlik nõustumus, et toetuse saamisega seotud kulude abikõlblikkust ning toetuse saaja kohustuste täitmise kontrolle ja auditeid tehakse projektiga seotud kohtades.

Lõikes 3 sätestatakse taotlejale täiendava teabe esitamise kohustuse. Selleks, et vältida samade tegevuste ning sarnaste eesmärkide ja tulemuste saavutamise topelfinantseerimist, kohustub taotleja esitama rakendusüksusele teabe, kui ta on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud samal ajal toetust mõnest teisest meetmest või riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud. Igal juhul ei tohi projektis toetatavaid tegevusi, detailsemalt kulusid topelfinantseerida.

4. peatükk „Toetuse taotlemine“

Paragrahvis 14 reguleeritakse taotlusvoorude avamist ja sellest teavitamist.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse taotlusvooru ajakava ja eelarve kinnitamine ning taotlusvooru tähtajast ja selle eelarvest teavitamise kord. Rakendusüksus koostab taotlusvooru ajakava ja esitab selle koos taotlusvooru eelarvega rakendusasutusele kinnitamiseks. Konkreetse taotlusvooru avamisest annab rakendusüksus teada oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise kuupäeva.

Igale eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevusele viiakse läbi eraldi taotlusvoorud, sealhulgas eelnõu § lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevustele toetuse taotlemine on jooksev.

Sõltuvalt vajadusest ja eelarve vahenditest on võimalik korraldada regionaalseid või valdkondlikke taotlusvoore, et tagada konkreetse vooru ja toetuste veelgi täpsem fookus ning taotlejate väiksem ja võrdsem konkureerimine.

Lõikes 3 on sätestatud tingimus, et eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevustele saab sama taotleja esitada uue taotluse alles siis, kui eelnev projekt on lõpetatud. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja lõppmakse tegemist. Antud nõue soosib alustatud projektide tõhusat ja tulemuslikku lõpuleviimist ja aitab vältida mitme samalaadse projekti samaaegset elluviimist ühe ja sama taotleja või toetuse saaja poolt, mis ei pruugi olla neile jõukohane ega tuua soovitud tulemusi.

Paragrahvis 15 sätestatakse taotluse esitamise regulatsioon

Lõigete 1 ja 2 kohaselt toimub toetuse taotlemine vooruliselt või jooksvalt, mis sõltub taotluse sisust ehk tegevustest, millele toetust taotletakse. Eelnõu § lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevustele toetuse taotlemine on jooksev ning punktis 3 nimetatud tegevusele vooruline. Voorulise taotlemise puhul tuleb taotlus esitada kindlaks kuupäevaks ja kõiki ühte taotlusvooru esitatud taotlusi menetletakse samaaegselt, jooksva taotlemise puhul menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras. Jooksva taotlemise puhul on

rakendusüksusel õigus peatada taotluste vastuvõtt olukorras, kus registreeritud taotluste, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, taotletav rahaline summa saab võrdseks või ületab taotluste rahastamise jooksva aasta eelarve vaba jääki.

Lõike 3 kohaselt saab iga taotleja esitada taotlusvooru ühe taotluse. Nõude eesmärgiks on suunata taotlejaid koondama oma tegevusi ühte projekti, millele on seatud eelnõus sätestatuga kooskõlas olevad eesmärgid ja tulemus- ning väljundnäitajad ja mille tegevused on selgelt suunatud nende saavutamisele.

Lõike 4 kohaselt tuleb voorulise taotlemise puhul esitada taotlus eelnõu § 14 lõike 2 kohaselt teatatud tähtjaks. Kui taotlus ei ole esitatud tähtaegselt, jäetakse taotlus läbi vaatamata, mis tähendab, et taotlust ei võeta sellisel juhul taotluse nõuetele vastavuse kontrolli. Läbi vaatamata jätmisest teavitatakse taotlejat, lisades tähtaja ületamise asjaolude kirjelduse ja viite läbi vaatamata jätmise õiguslikule alusele.

Lõige 5 reguleerib taotluse esitamise viisi. Taotlemine toimub e-toetuse keskkonna (edaspidi *e-keskkond*) kaudu. Tegemist on toetuse taotluste, projekti aruannete, projektile maksete tegemise ja menetlemise ning otsuste esitamise keskkonnaga. Taotlus peab olema esitatud koos nõutud dokumentidega ning taotleja või tema esindusõigusliku isiku poolt allkirjastanuna. Kui e-keskkonna tehnilise vea tõttu ei ole võimalik taotlust tähtpäevaks esitada, loetakse taotlus siiski tähtpäevaliselt esitatuks, kui see on esitatud tehnilise vea likvideerimise järgsel tööpäeval. Võimalikele taotlejatele antakse esimesel võimalusel rakendusüksuse veebilehel teada, et e-keskkond toimib jälle.

5. peatükk „Taotluste menetlemine“

Paragrahviga 16 reguleeritakse haldusmenetluse läbiviimise aega ning puuduste kõrvaldamise põhimõtteid.

Lõigetes 1 ja 2 on sätestatud taotluste menetlemise tähtajad.

Jooksva taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevusteks, on menetlustähtaeg kuni 30 tööpäeva taotluse esitamisest arvates. Voorulise taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuseks, on menetlustähtaeg kuni 42 tööpäeva taotlusvooru sulgemisest arvates. HMS-i § 41 järgi tuleb haldusorganil juhul, kui tal ei ole võimalik haldusakti anda või toimingut sooritada ettenähtud aja jooksul, teha viivitusest teatavaks tõenäoline aeg ning näidata tähtajast mittekinnipidamise põhjus. Kui taotlus ei ole esitatud voorulisse taotlusvooru tähtaegselt, jäetakse taotlus läbi vaatamata, mis tähendab, et taotlust ei võeta sellisel juhul taotluse nõuetele vastavuse kontrolli. Tähtaja jooksul esitamise nõue on aktuaalne ka siis, kui toimub jooksev taotlemine ja rakendusüksus on teada andnud jooksva taotlusvooru sulgemisest ehk lõpetanud taotluste vastuvõtmise. Pärast taotlusvooru sulgemist esitatud taotlusi menetlusse ei võeta.

Lõike 3 kohaselt võib rakendusüksus taotlejalt täiendavat teavet küsida. Taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavust kontrollitakse, kui ei esine taotluse läbi vaatamata jätmise alust. Kui vastavuse kontrollimisel selgub, et taotluses esitatud teave ei ole siiski piisav või mõni nõue ei ole täidetud, antakse tavapäraselt HMS § 15 lõigete 2 ja 3 tähenduses taotlejale võimalus puuduse kõrvaldamiseks, sh lisateabe esitamiseks ja määratakse selleks tähtaeg. Nõude täitmiseks täiendava tähtaja andmine sõltub nõude olemusest ja võimalusest

seada mõistliku täiendava tähtaja jooksul täita. Kui taotleja kõrvaldab puuduse ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse nõue täidetuks. Kui puuduste kõrvaldamise raames esitatud lisateave ei anna ikkagi alust lugeda nõuet täidetuks, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Taotlejale edastatakse vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisateavet ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Puuduse kõrvaldamise ajaks menetlustähtaja kulgemine peatub.

Lõigete 4-5 kohaselt jätab rakendusüksus taotluse sisuliselt hindamata ja teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse juhul, kui taotleja ei ole eelnõu § 16 lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud. Viidatud lõike 4 kohaselt võib rakendusüksus anda taotlejale kuni kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks. Otsus edastatakse taotlejale e-keskkonna kaudu ja vastavalt ühendmääruse § 8 lõikes 6 sätestatule.

Paragrahv 17 sätestatakse taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise reeglistik.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt saab rakendusüksus tunnistada taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks ainult juhul, kui ei esine taotluse läbi vaatamata jätmise alust ning kui on täidetud kõik eelnõu §-des 11-13 esitatud nõuded. Juhul kui taotleja, partneri ja taotluse vastavuskontrolli tulemusena ilmneb puudus, mida ei ole võimalik kõrvalda või seda ei kõrvaldata kuni kümme tööpäeva jooksul, tunnistab rakendusüksus taotleja, partneri või taotluse nõuetele mittevastavaks ning teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse seda sisuliselt hindamata.

Paragrahv 18 kirjeldatakse projektide valimiseks hindamiskomisjoni moodustamise ja ekspertide kaasamise põhimõtteid.

Lõige 1 sätestab, et hindamiskomisjoni moodustab rakendusüksus ja selle koosseis tuleb eelnevalt kooskõlastada rakendusasutusega. Hindamiskomisjoni koosseis esitatakse rakendusasutusele kooskõlastamiseks e-kirja teel enne taotluste esitamise tähtpäeva saabumist. Hindamiskomisjoni koosseis avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

Lõige 2 määratleb taotluste hindamise ekspertide kaasamise põhimõtteid. Kuigi ekspertide kaasamise vajadus võib selguda alles pärast taotlusvooru lõpptähtpäeva ja/või taotluste läbivaatamise käigus, on voorulise taotlemise puhul soovitatav otsustada ekspertide kaasamine juba taotlusvooru planeerimise käigus. Järgimaks taotlejate võrdse kohtlemise printsiipi peaksid kõikide taotluste hinnangud sisaldama voorulise taotlemise korral ka eksperdi hinnangut. Ekspert lähtub hinnangute andmisel kehtivast hindamismetoodikast. Taotlust hinnanud eksperdi andmeid taotlejale ja toetuse saajale ei avalikustata.

Lõige 3 sätestab, et hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad kooskõlas korruptsioonivastase seaduse ja HMSiga deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele rakendusasutuste ja rakendusüksuste ametnikele, töötajatele ning võlaõigusliku lepingu alusel töö tegijatele, kes osalevad taotluse nõuetele vastavuse ja sisulise hindamise protsessis, sõltumata töösuhte vormist, sest nad osalevad haldusakti andmise menetluses ja rakendusüksus tegutseb, sealhulgas eraõiguslikus vormis, toetuse andmise menetluses haldusorganina. Taotluse menetleja tuleb taandada HMS § 10 alusel. Ametnik või ametiisik peab vastavalt avaliku teenistuse seaduse § 51 lõikele 2 täitma oma teenistusülesandeid erapooletult. Erapooletus ei ole tagatud ka siis, kui taotleja ja taotluse menetleja on seotud isikud korruptsioonivastase seaduse § 7 tähenduses.

Paragrahviga 19 sätestatakse taotluste hindamise regulatsioon.

Lõige 1 nimetab valikukriteeriumid ja nende osakaalud, mille alusel toimub nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste hindamine hindedkaalade alusel. Iga valikukriteerium koosneb omakorda kahest või enamast alakriteeriumist. Valikukriteeriumid lähtuvad rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud valikukriteeriumidest ja -metoodikast.

Rakendusasutus kooskõlastab projektide valikukriteeriumid ja -metoodika korraldusasutuse ja Rahandusministeeriumiga ning teise rakendusasutusega, kes nõustab riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegilistesse sihtidesse ja aluspõhimõtetes panustamist vastavalt oma vastutusvaldkonnale. Valikumetoodika kooskõlastatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis enne selle avaldamist rakendusüksuse veebilehel.

Esimese valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti koosõla valdkondliku arengukava „Kultuuri arengukava 2021-2030“ ja Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega ning projekti mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele. Kriteeriumiga hinnatakse, kuidas lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse ja aidatakse kaasa Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete (sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus, kestlik areng, regionaalareng) eesmärkide saavutamisele ja panustatakse seeläbi vastavasse strateegia riigi pikaajalise arengustrateegia näitajasse. Kriteeriumi hinne moodustab 30% taotluse koondhindest.

Teise valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti põhjendatust ja antud kriteeriumi hinne moodustab 25% taotluse koondhindest.

Kolmanda valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti kuluefektiivsust ja antud kriteeriumi hinne moodustab 20% taotluse koondhindest.

Neljanda valikukriteeriumi raames hinnatakse taotleja ja partnerite suutlikkust projekti ellu viia ja antud kriteeriumi hinne moodustab 25% taotluse koondhindest.

Igale eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevusele koostatakse ja kinnitatakse eraldi valikumetoodika.

Lõike 2 kohaselt toimub projektide valimine ehk sisuline hindamine rakendusüksuse kinnitatud ja eelnevalt rakendusasutuse ning horisontaalsete põhimõtete eest vastutavate ministeeriumidega kooskõlastatud hindamismetoodika järgi, milles on kirjeldatud eelnõustamise ja hindamise protsess ning valikukriteeriumid alakriteeriumide lõikes. Eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste lõikes kehtestatakse eraldi hindamismetoodikad, kuna vastavate projektide eesmärgid, tegevus- ja eelarvemahud, sihtgrupi suurused ja toetuse taotlejad on erinevad. Erinevad hindamismetoodikad lähtuvad eelnõu § 19 lõikes 1 toodud valikukriteeriumidest ja nende osakaaludest ning alakriteeriumid arvestavad erinevate tegevuste eripärasid.

Lõike 3 kohaselt teeb rakendusüksus hindamismetoodikad kättesaadavaks oma veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alguskuupäeval või taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

Lõiked 4-6 kirjeldavad hindamismetoodikat.

Projekte hinnatakse skaalal 0-4 valikukriteeriumide ja nende alakriteeriumide lõikes. Juhul kui hindamismetoodika näeb nii ette, võib mõne valikukriteeriumi või selle alakriteeriumi osas kasutada ainult hindeid 0 ja 4. Iga valikukriteeriumi hinne on selle alakriteeriumide kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne on valikukriteeriumide kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne ja valikukriteeriumide hinded arvutatakse täpsusega kaks kohta peale koma.

Voorulise taotlemise korral moodustatakse projektide koondhinnete alusel taotluste paremusjärjestus ehk pingerida, mille alusel toimub taotluste rahuldamine taotlusvooru eelarve ulatuses.

Lõikes 6 on nimetatud põhimõtted, mille alusel tehakse valikuid voorulise taotlemise korral taotlusvoorus võrdse koondhinne saanud projektide hulgast. Hindamise tulemusena võrdse koondhinne saanud ja pingereas sama kohta jagavate projektide osas vaadatakse esmalt seda, millisel projektil on suurem omafinantseeringu määr. Suurem omafinantseeringu määr peegeldab taotleja suutlikkust ja valmisolekut projekti elluviimisesse rohkem omavahendeid või kaasfinantseerijaid kaasata ning valmidust võtta seeläbi ka suuremat vastutust projekti tulemuste saavutamiseks. Lisaks võib suurem omavahendite kaasamine muuta projekti elluviimist ka kuluefektiivsemaks. Juhul kui ka projektide omafinantseeringu määr on võrdne, eelistatakse taotlust, millel on ulatuslikum ja kestvam mõju ehk siis mille mõjukriteeriumi hinne on kõrgem.

Paragrahviga 20 sätestatakse taotluse rahuldamise tingimused ja kord.

Taotlus rahuldatakse juhul, kui taotleja, partner ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõikega 1 täpsustatakse, et TRO saab teha ainult nende nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste osas, mille koondhinne on vähemalt 2,50 punkti ja mille iga valikukriteerium on saanud hindeks 2,00 punkti või rohkem.

Lõige 2 annab ülevaate, mida peab sisaldama TRO. Ühendmääruse § 8 lõikes 4 sätestatakse täpsemalt, millist teavet peab TRO sisaldama, arvestades toetuse andmise menetlust ja HMSis sätestatud haldusakti koostamise nõudeid. TROs märgitakse toetuse saaja õigused ja kohustused ning täpsustatakse tingimusi. Üldaktis sisalduvad kohustused rakenduvad vaid läbi üksikotsuse ehk eelnõu tähenduses läbi TRO.

TROga määratakse kindlaks toetuse makse tingimused. TRO-s tuleb ühtlasi märkida kulude hüvitamiseks esitatavate dokumentide ja projekti elluviimist kajastava info, sealhulgas aruannete esitamise kord. Selleks, et toetuse saaja oleks juba TRO saamisel teadlik toetuse kasutamisega seotud nõuete ja kohustuste eiramisega seotud tagajärgedest, siis viidatakse TRO-s ka maksete peatamise, TRO kehtetuks tunnistamise ja finantskorrektsiooni otsuse tegemise alustele. Kui HMS alusel on isikul õigus esitada vaie, siis tuleb HMS § 57 kohaselt märkida TRO-s teave vaidlustamise koha, tähtaja ja korra kohta.

TRO-s tuleb märkida kui toetus on käsitletav VTA või grupierandiga hõlmatud abina, ning viidata vastavale õigusaktile, mille alusel toetust antakse.

Lõike 3 kohaselt edastatakse TRO taotlejale e-keskkonna kaudu. Ühendmääruse § 8 lõike 6 kohaselt saadetakse taotlejale tema taotluse kohta tehtud otsus e-keskkonna kaudu, mille kohta saadetakse teavitus taotleja e-posti aadressile või vajaduse korral haldusmenetluse seaduse 7. jaos sätestatud muul viisil. Rakendusüksuses kehtivate protsesside kohaselt väljastatakse taotlejale otsus esmalt e-kirja teel ning sisestatakse seejärel e-keskkonda. Otsuse kättetoimetamise ajaks loetakse kuupäeva, mil otsus saadeti taotleja äriregistri e-posti aadressile.

Paragrahviga 21 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord.

Lõikes 1 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemise üldised alused ühendmääruse alusel ja juhul, kui taotleja on alustanud projektiga seotud tegevustega ning kohustuste võtmisega enne rakendusüksusele taotluse esitamist. Taotluse võib jätta rahuldamata vastavuskontrolli etapis või hindamistulemuste põhjal, kui taotlus ei kuulu valikumetoodika kohaldamise tulemusel rahuldamisele.

Taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemiseks piisab sellest, kui täitmata on kas või üks nõuetest. Samuti ei vasta taotlus nõuetele, kui on tuvastatud teadlikult valeandmete esitamine või taotleja või partner on ähvarduse või muul õigusvastasel moel mõjutanud taotluse menetlemist – sellisel juhul jäetakse toetuse taotlus rahuldamata ning seeläbi tagatakse EL pettuste vastase poliitika rakendamine. Kui nõuetele vastamist soovitakse kontrollida taotleja või partneri juures või kavandatava tegevuse tegemise kohas, kuid taotleja või partner ei võimalda sellist kontrolli läbi viia, siis loetakse, et taotlus ei vasta nõudele, mille kontrollimiseks kohapealset kontrolli taheti teha.

Lisaks eelnevale jäetakse taotlus rahuldamata ka juhul, kui taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada või taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta. Toetuse andmise keeld on ka taotlejale või partnerile, keda on karistatud karistusseadustiku § 260¹ (Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine) alusel.

Lõike 2 kohaselt võib rakendusüksus jätta taotluse rahuldamata ka siis, kui taotluses esitatud ja taotluse menetlemisel kogutud teavet tervikuna hinnates ilmneb, et projekti eesmärgid on saavutatavad ka ilma toetuseta. Näiteks võib menetlemise käigus kogutud lisateabe põhjal selguda, et taotlejal on võimalik projekt ellu viia ja samad eesmärgid saavutada alternatiivsete rahaliste vahenditega või taotleja oleks teostanud projekti ka ilma toetuseta.

Lõige 3 sätestab tingimused juhuks, kui esitatud taotluste maht ületab taotluste rahastamiseks ette nähtud eelarve vaba jäägi. Kõigepealt kaalutakse taotluse osalist rahuldamist. Kui see ei ole võimalik põhjusel, et taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga vähendada toetust või muuta projektis kavandatud toetatavaid tegevusi, tehakse nende taotluste osas, mille rahastamine ei mahu voorulise taotlemise puhul paremusjärjestuse alusel ja jooksva taotlemise puhul esitamise järjekorra alusel eelarve vabasse jääki, taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõike 4 kohaselt lähtutakse taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisel HMS §-dest 56 ja 57. Taotluse rahuldamata jätmise otsuses esitatakse HMS-is nõutud info. Eraldi korda selle kohta eelnõus ei ole. Vastavalt HMS-ile tuleb soodustava haldusakti andmisest

keeldumist kirjalikult põhjendada, märkides selles õigusliku aluse ja otsuse tegemiseks õigusliku aluse suhtes relevantssed faktilised asjaolud.

Lõike 5 kohaselt edastatakse taotluse rahuldamata jätmise otsus taotlejale e-keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates. Rakendusüksuses kehtivate protsesside kohaselt väljastatakse taotlejale otsus esmalt e-kirja teel ning sisestatakse seejärel e-keskkonda. Otsuse kättetoimetamise ajaks loetakse kuupäeva, mil otsus saadeti taotleja äriregistri e-posti aadressile.

Paragrahvis 22 sätestatakse taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise reeglid.

Lõiked 1 ja 2 käsitlevad taotluse osalist ja kõrvaltingimusega rahuldamist. Viidatud ühendmääruse § 9 täpsustab, et taotluse osaline rahuldamine tähendab, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu, näiteks toetuse summat, projekti tegevusi ja tulemusi, ei toetata (ei peeta vajalikuks toetada) algse taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Taotluse võib osaliselt rahuldada, kui taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta, arvestades projekti paiknemist hindamise tulemusel moodustunud pingereas. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalus kaaluda, kas ta on nõus ka väiksema toetussummaga projekti ellu viima. Osaline TRO tehakse taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse.

Eelnõus on sätestatud taotluse osalise rahuldamise õigus. Muutmissetpanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused on liiga toretsevad või pole need taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatud. Muutmissetpanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus viima projekti ellu ka väiksema toetussummaga või vajadusel projekti muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on otsustajal kohustus taotleja ära kuulata. Juhul kui taotleja on nõus projekti muutma, tuleb taotluse menetlejal veenduda, et muudetud taotlus vastab nõuetele ja valikukriteeriumidele – selleks võib olla vajalik kontrollida nõuetele vastavust ning muudetud mahus projekti vastavalt projektide valikukriteeriumidele ja -metoodikale uuesti hinnata. Saadud hindamistulemuse põhjal (koht pingereas, lävendile vastamine või selle ületamine) selgub, kas projekti saab toetada. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Kooskõlas HMS §-ga 53 võib TRO jõustumine olla ka tingimuslik. Juhul, kui mõni nõue ei ole täidetud taotluse menetlemise ajal ja mille mittetäidetuse ei takista taotluse edasist menetlemist ning kui on tõenäoline, et see nõue on mõistliku aja jooksul ja igal juhul enne projekti lõpetamist täidetav, siis võib taotluse rahuldada kõrvaltingimusega. Kõrvaltingimuse seadmisel nähakse ette, mida toetuse saaja peab tegema või millise asjaolu saabumine peab olema tõendatud ja millise aja jooksul. Nõuetekohase kõrvaltingimuse saabumisel vormistatakse sellekohane teave TRO juurde, millega loetakse TRO selle tingimuse suhtes jõustunuks. Kui TRO jõustumine on tingimuslik, siis menetletakse taotlust tavalises korras. Erisus on vaid TRO osalises jõustumises ja selles, et toetust ei või välja maksta, sealhulgas ettemaksena, enne TRO lõplikku jõustumist.

Lõike 3 kohaselt ei teki toetuse saajal taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse põhjal õigust toetuse maksetele. Makseid saab teha siis, kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele teabe tingimuse saabumise või täitmise kohta. Toetuse saaja ei pea vastavasisulist teavet esitama juhul, kui rakendusüksus saab selle tuvastada infosüsteemist, registritest või muudest andmeallikatest.

6. peatükk „Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine“

Paragrahvi 23 sätestatakse TRO muutmise regulatsioon.

Lõige 1 sätestab, millistel tingimustel saab TROd muuta. Lõikes 1 viidatud ühendmääruse §-de 12 ja 13 kohaselt on TROd võimalik muuta nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel.

Rakendusüksus peab iga teavet hindama, sest sõltumata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla käsitletav sisuliselt TRO muutmise avalduse või teatena. Kui sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb rakendusüksusel otsustada, kas muuta TROd või mitte.

TRO muutmine toimub reeglina toetuse saaja algatusel, näiteks juhul, kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks muuta TRO aluseks olevat projekti. Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita kõiki väljundite ja tulemuse saavutamiseks vajaminevaid tegevusi või tegevuste ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist detailselt ja jäigalt kinnihoidmist. Kui TRO muutmine seisneb väljundite vähendamises, peaks vähenema ka toetuse maht. Samuti peaks nii toimima siis, kui vähendatakse projekti tulemusnäitajaid, millisel juhul on tegemist TRO osalise kehtetuks tunnistamisega.

Ühendmääruse § 12 lõike 2 kohaselt peab TROd muutma otsusega juhul, kui projekti eesmärk ei muutu kuid muudetakse:

- 1) toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- 2) väljund- või tulemusnäitajat või projekti spetsiifilist näitajat või nende sihttasemeid;
- 3) projekti abikõlblike kulude või toetuse summat või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest;
- 4) projekti abikõlblikkuse perioodi;
- 5) kestuse nõude täitmisega seotud asjaolusid;
- 6) eelnõu kohaselt TROs nimetatud muud asjaolu.

Muutmisotsus on vajalik mistahes eelpool nimetatud asjaolu ilmnemisel, sealjuures võib esineda muutmisvajadus ühe või mitme punkti alusel. Projekti tulemusnäitaja sihttase võib väheneda, kuid selle vähenemine peab käima käsikäs väljundnäitaja ja teatud juhtudel ka toetuse vähenemisega (nt tugiteenuseid kasutanud loomeettevõtjate arv osutub esialgu planeeritud väiksemaks; projekti tegevuste elluviimise käigus on ilmnunud, et prognoositud müügitulu, ekspordi müügitulu või lisandväärtuse kasvu saavutamine ei ole planeeritud tasemeni realistlik ja kavandatud tegevusi ei ole mõistlik jätkata või neid tuleb muuta; jms). Oluline on saavutada meetmete nimekirjas kinnitatud väljundnäitaja ja tulemusnäitaja sihttasemed arvestades seiremeetodikas sätestatud asjaolu, et väljund- ja tulemusnäitajaid arvestatakse kõikide sama erieesmärgi sihtidesse panustavate meetmete ja

sekkumiste peale kokku ja koondnäitajatesse saab üks ettevõtte panustada ainult ühe korra.

Seega peab projektile toetuse andmine olema kooskõlas ehk proportsionaalne väljundite ja tulemuste saavutamise maksumusega, millist põhimõtet rakendab rakendusüksus kaalutusõiguse alusel nii TRO kui ka selle muutmisotsuse tegemisel.

Muude asjaolude, mis ei ole nimetatud ühendmääruse § 12 lõikes 2, ilmnemisel teavitab toetuse saaja muudatusest rakendusüksust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, nt e-kirja teel või e-keskkonna kaudu. Nõue on seotud toetuse saaja kohustusega teavitada rakendusüksust viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluses esitatud või projektiga seotud andmete muutumisest, projekti elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, projekti odavnemisest või kallinemisest ning projektiga seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Muutuda ei tohi projekti eesmärk ja projekti tegevustega saavutatav tulemusnäitaja. Kui tahetakse muuta projekti algset eesmärki ja tulemusnäitajat, on tegemist sisuliselt uue projektiga ja selline projekt peaks uuesti konkureerima uues taotlusvoorus või esitatama uuesti jooksvalt.

Lõige 2 toob eraldi välja projekti eelarve muudatused, nende ulatuse ja muud tingimused, mille puhul toetuse saaja ei pea esitama avaldust TRO muutmiseks ning rakendusüksus ei tee ka vastavasisulist otsust. Projekti eelarve on taotluse lahutamatu osa ning TROga kinnitatakse muuhulgas projekti tegevuskava ja eelarve. Taotluse koostamise hetkel ei ole võimalik detailselt ette näha kõiki kulusid ja nende suurust, mis kaasnevad planeeritavate tegevuste elluviimisega kogu projektiperioodi vältel. Kuna abikõlblikkuse perioodi vältel võivad planeeritud tegevused ja kulud täpsustuda, on aktsepteeritav kuni 20% muutus eelarve kululiigi lõikes ilma, et toetuse saaja peaks esitama TRO muutmise avalduse ja rakendusüksus vastavad muudatused otsusega kinnitama. Käesolevas lõikes nimetatud muudatusi on võimalik aktsepteerida tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu. Lisaks peab toetuse saaja teavitama rakendusüksust planeeritavatest muudatustest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis enne nende tegemist.

Lõige 3 sätestab perioodi, mille jooksul on võimalik TROd muuta. TROd saab muuta, kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõige 4 sätestab muudatused, mille osas on asjakohane rakendada neile hinnangu andmiseks samu põhimõtteid kui esialgse taotluse hindamisel. Juhul kui toetuse saaja soovib muuta TROga kinnitatud toetatavat tegevust või selle ulatust, jätta mõne tegevuse ära või lisada täiendava tegevuse, muuta toetatava tegevusega saavutatavat väljundnäitajat või selle sihttasest või muuta projekti tulemusnäitaja sihttasest, muuta projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest, on rakendusüksusel võimalus hinnata vastavate muudatuste asjakohasust ja vajalikkust eelnõu § 19 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumide alusel. Rakendusüksus hindab, kas muutunud asjaoludega projekti on võimalik TROs kinnitatud määral toetada. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Lõike 5 kohaselt on võimalik toetuse summat suurendada, kui see on põhjendatud ja projektide rahastamise eelarve jääk seda võimaldab ning kooskõlas eelnõu § 10 lõigetes 2

ja 3 sätestatud osakaaludega. Toetuse summa suurendamisel peab rakendusüksus hindama sellise muutmise põhjendatust läbi vajalikkuse ja otstarbekuse, lähtudes eelnõu § 19 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumidest. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Lõige 6 sätestab, et rakendusüksus võib keelduda TRO muutmisest või muudatuste aktsepteerimisest, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole projekt enam kooskõlas eelnõuga, soovitud muudatuse korral on oodatavate tulemuste saavutamine kaheldav või projekti tegevuste lõpetamine projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Sellisel juhul toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning TRO tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Lõiked 7-9 sätestavad TRO muutmise avalduse läbivaatamise ja TRO muutmise otsuse edastamise viisi ja tähtaja ning TRO muutmise otsuse jõustumise ajavahemiku. Toetuse saaja peab viivitamatult teavitama rakendusüksust projekti muudatustest nende ilmnemisel kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ning esitama avalduse TRO muutmiseks. Rakendusüksus menetleb vastavat avaldust kuni 20 tööpäeva ja reeglina jõustuvad muudatused TRO muutmise otsuse tegemise kuupäeval. TRO muutmise otsuse võib jõustada varasema kuupäevaga kui rakendusüksuse poolt vastava otsuse tegemise kuupäev juhul, kui see aitab kaasa projekti tegevuskava katkematule elluviimisele ja tulemusnäitajate saavutamisele. TRO muutmise otsuse jõustumise kuupäev ei saa olla varasem kui TRO muutmise avalduse rakendusüksusele esitamise kuupäev.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsus edastatakse taotlejale e-keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates. Rakendusüksuses kehtivate protsesside kohaselt väljastatakse taotlejale otsus esmalt e-kirja teel ning sisestatakse seejärel e-keskkonda. Otsuse kättetoimetamise ajaks loetakse kuupäeva, mil otsus saadeti taotleja äriregistri e-posti aadressile.

Paragrahvis 24 tuuakse TRO kehtetuks tunnistamise alused.

Lõike 1 kohaselt tunnistatakse TRO kooskõlas ühendmääruse § 14 ja § 37 lõikega 7 täielikult või osaliselt kehtetuks, kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks osaliselt rahuldatud, toetuse saaja ei täitnud kestvuse nõuet, kõrvaltingimusega TRO korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta seda täita, toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta. Samuti olukorras, kus toetus võib olla toetuse saajale juba määratud, kuid taotlemise hetkel karistusseadustiku tähenduses süüdimõistev otsus veel puudus, aga see tehakse toetuse saamise järgselt, tuleb toetuse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada. Sama kehtib ka olukorras, kui toetuse kasutamisel tunnistatakse toetuse saaja või partner või nende seaduslik esindaja süüdi karistusseadustiku § 209–210, 372, 373, 379 või 384 alusel. Sellises olukorras ei vasta toetuse saaja enam kehtestatud toetuse saamise eeldustele.

Lisaks tunnistatakse kogu TRO kehtetuks, kui see tühistatakse finantskorrektsiooni otsusega (edaspidi *FKO*).

TRO kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et TRO ei tohiks jääda kehtima selliselt, et see oleks vastuolus eelnõus

sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamisel tolerants puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb TRO kehtetuks tunnistada.

TRO kehtetuks tunnistamise ja FKO tegemise vahe seisneb selles, et kehtetuks tunnistatakse siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või pärast TRO tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel ei ole projekti võimalik või vajalik esialgu kavandatud mahus või viisil ellu viia, sh kui toetuse saaja ei taha enam projektile toetust. Kehtetuks tunnistamisega ei ole tegemist siis, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste rikkumise tõttu tehakse FKO. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – saadavat toetust vähendatakse kuni nullini. Kui on selge, et toetust ei kasutata ära algses TROs nimetatud mahus, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui algse TROga määratud toetus jääb eeldatavasti kasutamata, tuleks TROga määratud toetuse summat selle võrra vähendada juba projekti elluviimise ajal. Nii saab ühes projektis kasutamata jääva toetuse määrata teisele projektile. Kui TRO kehtetuks tunnistamisel on juba toetus projektile välja makstud ja see tuleb tagasi küsida, siis lisatakse kehtetuks tunnistamise otsusesse ka toetuse tagasinõue. TRO kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid.

Lõige 2 sätestab, et TRO kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb õigusliku aluseta saadud toetus toetuse saajal rakendusüksusele tagastada vastavalt toetuse tagasimaksmise korrale. TRO kehtetuks tunnistamise otsusega kohustatakse toetuse saajat tagastama ka aluseta saadud toetus.

Lõikes 3 sätestatakse ühendmääruses toodud alustele täiendavad asjaolud, mille ilmnemisel on rakendusüksusel õigus tunnistada TRO osaliselt või täielikult kehtetuks. Sellisteks asjaoludeks on olukord, kus toetuse saaja ei ole TROs määratud tähtaja jooksul alustanud toetuse kasutamist või ei täida TROs sätestatud või ei kasuta toetust ette nähtud tingimustel või ei ole projekti ühe aruandlusperioodi jooksul projekti tegevusi ellu viinud või projekti tegevusi ei ole võimalik lõpetada 31. oktoobriks 2029. a.

7. peatükk „Aruannete esitamine ja toetuse maksmine“

Paragrahvis 25 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise põhimõtted.

Lõigetes 1-6 sätestatakse projekti vahearuanne ja projekti lõpparuande esitamise kohustus, vahearuanne esitamise sagedus ja lõpparuande esitamise periood. Lisaks reguleeritakse rakendusüksuse nõudmisel järelaruande esitamise korda.

Toetuse saaja on kohustatud esitama vahearuanneid projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul sagedusega iga kolme kuni kuue kuu möödudes. Aruannete esitamise sagedus ja tähtajad sätestatakse TROs, kusjuures põhjendatud juhtudel võib otsusega ette näha ka aruande sagedasema esitamise korra. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja 30 kalendripäeva jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates. Järelaruandeid esitatakse rakendusüksuse nõudmisel ja nende eesmärk on hinnata projekti tulemusnäitajate tegelikku saavutustaset. Eelnõu § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud tegevuste puhul hinnatakse tulemuste saavutamist peale ühe aasta möödumist projekti lõpust arvates, võttes aluseks toetuse saaja majandusnäitajad, mis ta on saavutanud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks. Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 sätestatud tegevuse puhul hinnatakse tulemuste saavutamist peale ühe aasta möödumist projekti lõpust arvates, võttes aluseks kasusaajate majandusnäitajad, mis nad on

saavutanud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva esimese majandusaasta lõpuks. Kuna hindamiseks vajalikud majandusnäitajad avaldatakse kuue kuulise või pikema viibega, on asjakohane jätta rakendusüksusele õigus nõuda toetuse saajatelt järelaruannete esitamist kahe aasta jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust arvates.

Lõigetes 7-10 kirjeldatakse aruannetes kajastatava teabe miinimumnõudeid ning sätestatakse aruannete kinnitamise tähtaeg, aruande vormide kehtestamise ja avalikustamise kord.

Paragrahviga 26 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõigetes 1 ja 2 antakse viide ühendmääruse paragrahvidele, milles on toodud toetuse maksmise üldtingimused, toetuse maksmise tingimused ühtse määra alusel ning makse saamiseks esitatavate dokumentide loend ning nende dokumentide menetlemise kord.

Ühendmääruse §-s 27 sätestatud tegelike kulude alusel toetuse maksmise tingimused on täpsustatud eelnõu § 26 lõikes 6.

Tegelikke kulusid, millelt arvutatakse ühtne määr, peab tõendama nii, nagu seda peab tegema tegelike kulude alusel toetuse saajal. Ühtse määrana abikõlblikuks loetavad kulud on arvestuslikud, seega tegelikku suurust ega tasutust ei kontrollita. Samuti ei pea toetuse saaja raamatupidamisarvestuses eristama lihtsustatud viisil hüvitatud projektiga seotud kulusid. Ühendmääruse §-s 28 sätestatakse, millised eeldused peavad olema täidetud ja mida peab tõendama lihtsustatud kulude alusel toetuse väljamakse saamiseks.

Lõike 3 kohaselt toimub toetuse väljamakse toetuse saaja esitatud vahe- või lõpparuande ja maksetaotluse alusel. Aruanded ja maksetaotlused esitatakse rakendusüksusele e-keskkonna kaudu. Maksetaotlus on olemuselt tahteavaldus toetuse väljamaksmiseks ehk see on hõlmatud toetuse maksmise eelduste, sh kulude abikõlblikuks või tulemuste või tegevuste nõuetekohaseks lugemise sooviga. Koos maksetaotlusega tuleb esitada ka nõutud teave ja seda tõendav materjal toetuse maksmise eelduste esinemise kohta. Tõendusmaterjalid loetakse esitatuks ka juhul, kui rakendusüksusel võimaldatakse nendega tutvuda toetuse saaja ja/või partneri juures.

Lõike 4 kohaselt ei ole toetuse maksmine ettemaksena lubatud. Ühendmääruse § 30 lõikes 6 sätestatakse, et kui toetust antakse riigiabi või vähese tähtsusega abina, ei ole ettemakse tegemine lubatud. Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt on eelnõu alusel antav toetus kas riigiabi konkurentsiseaduse § 30 mõistes või vähese tähtsusega abi konkurentsiseaduse § 33 mõistes.

Lõige 5 täpsustab makse saamise aluseks nõutud dokumentide ja tõendite rakendusüksusele esitamise viisi.

Lõige 6 sätestab tegelike kulude alusel toetuse maksmise tingimused. Tegelike kulude alusel tehakse makse nende abikõlblike kulude osas, mida lihtsustatult ei hüvitata.

Toetuse väljamaksmist tegelike kulude alusel saab taotleda ainult nendele kuludele, mille tekkimise aluseks olevad ja vastavasse aruandlusperioodi kavandatud tegevused on läbi viidud ning mis on tasutud toetuse saaja või partneri poolt. Kulu loetakse tekkinuks, kui on

tõendatud, et kulu aluseks olev toetatav tegevus on tehtud, ehk töö on tehtud, kaup kätte saadud või teenus osutatud.

Väljamakse saamiseks tuleb toetuse saajal esitada projektiga seotud kulude tekkimist ja tasumist tõendavad dokumendid. Kulu tekkimist tõendavateks dokumentideks on reeglina leping ning selle täitmist tõendav tööde vastuvõtuakt või saateleht ja arve. Kulu tasumist tõendavaks dokumendiks on panga väljavõte või maksekorraldus. Palgakulu tasumist tõendava dokumendina käsitatakse ka ühe koondsummana väljavõtet raamatupidamise arvestusest.

Toetuse väljamakse tegelike kulude alusel tehakse juhul, kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele vastava aruandeperioodi vahe- või lõpparuande koos nõutavate lisadokumentidega ja maksetaotluse ning rakendusüksus on need heaks kiitnud. Lisaks ei tohi toetuse saajal ja partneril olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile, mis koos intressiga on 100 eurot või rohkem.

Paragrahvis 27 reguleeritakse makse menetlemise peatamist.

Ühendmääruse §-s 33 on toodud alused, milles kirjeldatud juhtudel on rakendusüksusel õigus maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult peatada. Nendeks juhtudeks on olukord, kus maksetaotluses või ettemakse kasutamise aruandes esineb puudus või toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata või kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge; või ilmnenud asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia projekti ette nähtud ajaks ellu või saavutada kavandatud tulemust või maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik tasaarveldada maksmisele mittekuuluva või FKO kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

8. peatükk „Toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused“

Paragrahvis 28 on nimetatud toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse saajal ja partneril õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja selgitusi, mis on seotud eelnõus sätestatud nõuetega ja kohustustega.

Lõikes 2 on toodud toetuse saaja kohustused, mida ta peab täitma lisaks ühendmääruse §-s 10 toodud kohustustele. Toetuse saaja poolt kohustuste täitmise tagamine tähendab seda, et kohustus peab olema täidetud, kas tema enda või partneri poolt. Kohustuste täitmise tõendamise koormus on toetuse saajal, sest temal on eelkõige huvi projektile rahastust saada. Toetuse saaja kohustuste mittetäitmisel tekib alus FKO tegemiseks. Seega tuleb toetuse saajal olla hoolas kohustuste täitmise tõendamisel ja tagamisel.

Ühendmääruse kohaselt peab toetuse saaja tagama, et projekti eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevused on ellu viidud ning kavandatud tulemused saavutatud; et projekti elluviimiseks on temal või kaasatud isikul vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest; täitma kohustust, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas arusaadavate selgituste andmisel, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamisel; tõendama makse aluseks olevate tingimuste täitmist; täitma üldist hoolsuskohustust, mille kohaselt peab toetuse saaja teavitama viivitamata rakendusüksust taotluses esitatud või projekti elluviimisega seotud andmete muutumisest; aitama kaasa audiitori ja kontrollija kontrollitegevusele; tagama usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest lähtumise; järgima riigiabi ja VTA reegleid; tagama kestuse

nõude täitmine vara soetamise puhul; tagastama tagasimaksmisele kuuluva toetuse; täitma teavituspõhiseid vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud nõuetele; säilitama makse saamise aluseks olevad dokumendid ja tõendid nõutud aja jooksul jne.

Eelnõuga lisatakse toetuse saajale järgnevad täiendavad kohustused:

Punktides 1 ja 2 sätestatakse kohustus järgida riigihangete seadust (edaspidi *RHS*) ja ühendmääruse § 11 lõikes 2 toodud kohustust, kui ta on hankija RHS tähenduses ning kasutab riigihanke menetluse korraldamisel kriteeriume, mis eelistavad keskkonnahoidu ja keskkonnasäästlikke lahendusi, või tagada ühendmääruse § 11 lõigetes 3-7 nimetatud nõuete täitmine, kui ta ei ole hankija RHS tähenduses.

Punktides 3 ja 4 sätestatakse kohustus eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele toetuse saajatele, kes peavad tagama toetuse abil omandatud vara arvelevõtmise ja selle säilitamise ning sihipärase kasutamise vähemalt 3-aastase perioodi vältel alates toetuse saajale lõppmakse tegemisest.

Punktis 5 sätestatakse täiendav kohustus eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele toetuse saajatele, mille kohaselt peavad nad tagama projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva teise majandusaasta lõpuks lisandväärtuse kasvu vähemalt 15% ja ekspordi müügitulu kasvu vähemalt 15% võrreldes taotluse esitamise aastale eelnenud majandusaastaga. Nõude täitmist kontrollitakse ja hinnatakse rakendusüksusele esitatavate järeларуannete põhjal.

Punktis 6 sätestatakse kohustus eelnõu § 7 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevusele toetuse saajatele, mille kohaselt peavad nad tagama projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemise aastale järgneva teise majandusaasta lõpuks müügitulu kasvu vähemalt võrdsena toetuse kahekordse suurusega ja ekspordi müügitulu kasvu vähemalt 20% võrreldes taotluse esitamise aastale eelnenud majandusaastaga. Projekti tulemusena ekspordi alustava toetuse saaja ekspordi osakaal müügitulust projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisele järgneva teise majandusaasta lõpuks peab olema vähemalt 25% müügitulust. Nõude täitmist kontrollitakse ja hinnatakse rakendusüksusele esitatavate järeларуannete põhjal.

Punktis 7 sätestatakse kohustus eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusele toetuse saajatele koguda andmeid projekti kasusaajate kohta, sealhulgas nende hinnanguid toetuse saaja pakutavatele tugiteenustele ning majandusnäitajaid enne ja pärast teenuste kasutamist. Toetuse saaja peab tugiteenuste kujundamisel ja pakkumisel ning sihtgrupi valikul arvestama, et teenuste mõju peab avalduma kasusaajate müügitulu, ekspordi müügitulu või lisandväärtuse kasvus. Lisaks peab toetuse saaja pidama arvestust kasusaajatele antava abi kohta ja teavitama kasusaajaid kirjalikult projekti raames neile antava abi liigist, suurusest ja tingimustest ning esitama sellekohase teabe ka rakendusüksusele koos projekti aruannetega. Nõude täitmist kontrollitakse ja hinnatakse rakendusüksusele esitatavate vahe- ja lõpparuannete ning järeларуannete põhjal. Tugiteenuste hinnangute kogumise viis ja küsimustik lepitakse kokku rakendusüksusega.

Punkti 8 kohaselt on eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevusele toetuse saajatel kohustus võtta tugiteenuseid saavatelt kasusaajatelt teenuste eest tasu vastavalt eelnõu § 10

lõigetes 4 ja 5 sätestatule ning tõendada nende tasude laekumist hiljemalt viimase maksetaotluse esitamisel krediidasutuse kinnitatud pangakonto väljavõttega.

Punkti 9 kohaselt on toetuse saajal kohustus teavitada koheselt ja kirjalikult rakendusüksust muudatustest toetuse saaja omandisuhetes.

Lõike 3 kohaselt tuleb partneril täita toetuse saaja teatud kohustusi, sest projektis kuuluvad hüvitamisele ka partneri kulud. Lisaks pannakse partnerile kohustus järgida RHS-i, kui toetuse saaja on hankijaks RHS tähenduses ja partner ei ole. Selline erisus on sätestatud eesmärgil, et tagada toetuse säästlik kasutamine ka partneri poolt. Loend partneritele kohalduvatest kohustustest on toodud lisaks eelnõus nimetatule ka ühendmääruse § 10 lõigetes 2 ja 3.

Paragrahvis 29 reguleeritakse FKO tegemist ja toetuse tagastamist. FKO tegemisel ja toetuse tagasimaksmisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027-st ja ühendmäärusest.

FKO hõlmab määratud toetuse osalist või täielikku vähendamist ning rikkumisega seotud ulatuses kulude abikõlbmatuks lugemist. Kui rikkumisega seotud kulu katteks on toetus välja makstud, sisaldab FKO ka toetuse tagasi nõuet. Kui rikkumine tuvastatakse väljamakse aluseks olevates kuludes, siis FKO-ga keeldutakse nende katteks toetuse maksest.

FKO tegemise pädevus on rakendusüksusel. FKO tegemisel juhindutakse ÜSS2021_2027 §-dest 28-30. Seal on sätestatud üldised põhimõtted, tagasimaksmise aeg, intress ja viivis. Finantskorrektsiooni otsus tehakse vastavalt ühendmääruse § 34-38 sätestatule. Ühendmääruses §-des 34-36 on toodud finantskorrektsiooni tegemise ja tegemata jätmise alused ja finantskorrektsiooni protsendimäärad. Ühendmääruses §-s 37-38 on toodud finantskorrektsiooni otsuse vormistamise nõuded ja toetuse tagasimaksmise ajatamise tingimused. FKOd ei tehta, kui täidetud on kõik toetuse vabatahtliku tagastamise tingimused.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev eelnõu on kooskõlas ka järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) ühissätete määrus;
- 2) grupierandi määrus;
- 3) VTA määrus.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu mõjutab otseselt rakenduskava poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a) (iii) „VKEdes kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ sihtide ja tulemuste saavutamist.

Toetatavad tegevused panustavad Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ alasihti „Eesti majandus on tugev“.

Toetatavad tegevused aitavad ellu viia valdkondliku arengukava „Kultuuri arengukava 2021-2030“ alaeesmärgis „Kultuuri ja loovuse roll ühiskonna arengus on väärtustatud“ äätestatud.

Eelnõu on otseselt seotud tulemusvaldkonna „Kultuur ja sport“ programmi „Kultuuriprogramm“ meetme „Kultuuri valdkondadeülene arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine“ tegevuse „Loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine“ teenusega „Loomemajanduspoliitika rakendamine“.

Lisaks aitab toetuse andmine eelnõus kirjeldatud tegevustele kõrvaldada 2022. aasta kevadel valminud Eesti loomemajanduse olukorra uuringus ja kaardistuses esile toodud kitsaskohti ning kasutada arenguvõimalusi.

Eelnõu mõju horisontaalsetele põhimõtetele

Horisontaalne põhimõte	Mõju
Tasakaalustatud regionaalne areng	<p>Toetav mõju.</p> <p>Ettevõtlusvaldkonna peamisteks väljakutseteks on suured piirkondade vahelised erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et ettevõtete võimalused tegutseda ja areneda ning inimestel võimalus saada tasuvat tööd oleks eri piirkondade lõikes tagatud ühtlasemalt. Ettevõtete tootlikkus (SKP hõivatu kohta ostujõu pariteedi alusel) on selgelt kõrgem suuremate linnapiirkondadega piirkondades, ulatudes 2020.a seisuga Harjumaal 102%-ni ELi keskmisest, jäädes seevastu Lääne-, Kirde- ja Kesk-Eesti piirkondades kõigest 51-56% vahele ning viies maakonnas lausa alla 50% (madalaim Saaremaal 45%). Kõige kiiremas tempos on ELi keskmisele lähemale liikumas jätkuvalt Põhja- ja Lõuna-Eesti. Ülejäänud NUTS3 piirkondade lähenemine on aastatel 2018-2020 olnud aeglasem ega ole olnud järjepidev, Kirde-Eesti näitaja on koguni 5% võrra ELi keskmisest kaugenenud. Erandiks on siiski mitmed maakonnad, mille SKP hõivatu kohta on lähenenud ELi keskmisele kiiremas tempos, nt Põlva- Võru- ja Viljandi maakond (2 aastaga lähenenud ELi keskmisele enam kui 7%).</p> <p>Ettevõtete lisandväärtuse piirkondlikud erinevused on paaril viimasel aastal mõnevõrra vähenenud. Kui 2018. aastal ulatus keskmine lisandväärtus 20+ töötajaga ettevõtetes 1588 eurost Lääne-Eestis 3538</p>

euroni Ida-Virumaal, siis 2020. aastaks oli vastav lõhe vähenenud 1663 ja 3072 euro (Põhja-Eesti) vahele. Paraku on piirkonniti ühtlasemate näitajateni jõutud ennekõike Ida-Virumaa ettevõtete lisandväärtuse vähenemise tõttu. Tuleb ka arvestada, et nendes näitajates ei kajastu piirkondlikus ettevõtluses olulist rolli mängivad mikro- ja väikeettevõtted.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamise (edaspidi hindamine) põhijäreldus oli, et toetused jagunevad piirkonniti ebavõrdselt ning seeläbi suurendavad piirkondlikud erinevused. Samas tõdeti, et „seejuures ei tähendaks see regionaali erinevate toetuste väljaarendamist, vaid senisest suuremat tähelepanu ettevõtte elukaarel põhinevale lähenemisele, et tagada arenguvõimalused ka väiksema võimekusega ettevõtjatele.“ Hindamisel detailsemat regionaalset analüüsi ei viidud läbi „analüüs ja statistiline üldistus detailsemal regionaalsel (nt üksikute maakondade) tasandil sekkumise tegevuste kaupa ei ole võimalik seoses piiratud vaatluste ehk vähese toetatud ettevõtete arvu tõttu. Arvestada tuleks ka sellega, et ettevõtted võivad tegutseda rohkem kui ühes maakonnas, samuti võib registreeritud tegevuskoha aadress erineda ettevõtte majandustegevuse asukohast. Detailsema regionaalse analüüsi läbiviimisel võib sellisel juhul hindamisel kasutatavat valimit kitsendada, jättes hindamisest välja selliste tegevusalade ettevõtted, mis suure tõenäosusega võivad tegutseda rohkem kui ühes piirkonnas.“ Samas hindamise käigus kogutud toetuse saajate tagasiside põhjal hindasid 61% toetuse mõju regionaalsele arengule toetavaks.

Rakendusüksuse 2022. a läbiviidud analüüsi põhjal läks 45% toetustest Harjumaale, 16% Tartumaale, 22% teistesse maakondadesse ning 17% olid üleriiklikud ja maakondade vahelised projektid. Eeldades, et üleriiklikud ja maakondade vahelised projektid jaotuvad sarnaselt ülejäänud projektidega, viidi maakondlikult määratletud projektidest 54% ellu Harjumaal, 19% Tartumaal ja 27% teistes maakondades. Detailsema analüüsi läbiviimiseks käesoleval hetkel andmed puuduvad, kuna eelmise perioodil sama sekkumise puhul puudus regionaalse tasakaalu edendamise põhimõtete juurutamine vastava määruse tegevustes, millest tulenevalt ei ole

kogutud eraldi andmeid toetuse saajate ja toetuse tegevuste mõjust regionaalse jaotumise kohta. Sihtrühma detailset analüüsi avalike andmete põhjal läbi viia ei olnud võimalik, kuna Statistikaamet esitab andmeid maakonniti vaid ettevõtete puhul, kus on 20 ja enam töötajat.

Regionaalse tasakaalu suurendamiseks võiks eelnõus kajastatud sekkumiste eelarvest jõuda väljapoole Harju- ja Tartumaad toetusi vähemalt samas proportsioonis sihtrühma ettevõtete tegevuskohaga. Regionaalse arengu tegevuskava juurprobleemi „piirkondlikud erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ja ligipääsus kapitalile“ kirjelduses tõdeti ka, et „Ettevõtlusarengu ja innovatsiooni toetus- jm rahastamismeetmete piirkondlik jaotus on viimastel aastatel olnud pigem ettevõtlusarengu piirkondlike erinevuste vähendamise seisukohast soodne. Selline piirkondlik jaotus tuleb suures osas siiski põllumajandus- ja kalandusfondi ja regionaalarengu meetmete arvelt. Kuigi ka ilma nende meetmete osata ei ületa Harjumaale läinud toetuste osa ettevõtte kohta Eesti keskmist, on märgatavalt tagasihoidlikumate ettevõtluse arengunäitajatega Valga-, Võru- ja Läänemaale jõudnud toetusvahendeid vähem kui 65% riigi keskmisest. Toetuste sellisele jaotusele vaatamata on ettevõtlusarengu piirkondlikud erinevused püsinud endistviisi suured.“

Eelnõus sätestatud tegevuste elluviimisel arvestatakse piirkondade vaheliste erisuste vähendamiseks mh läbi järgnevate tegevuste:

1) sihtgrupi täiendav informeerimine ja nõustamine rakendusüksuse poolt koostöös teiste meetmete rakendamise ja elluviimisega ning osapooltega (sh maakondlike arenduskeskustega), mis võimaldab paremini suunata informatsiooni ja nõustamist väiksema osalusaktiivsusega piirkonda ehk väljapoole Harju ja Tartu maakonda;

2) sihtgrupi võimekust arendavate tegevuste kavandamine meetme teiste, käskkirja alusel elluviidavate sekkumiste raames;

3) vajaduse tuvastamisel erinevate kvalifitseerimistingimuste sätestamine piirkonniti;

4) vajaduse ilmnemisel ja eelarveliste vahendite

	<p>olemasolul piloteeritakse muudetud või täiendavat sekkumist teatud piirkonnas;</p> <p>5) taotluste hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine võib aidata projekte, mis küll kriteeriumite lõikes ületavad lävendi, aga mille koondhinne jääb siiski madalaks. Seeläbi soodustatakse vähem esindatud piirkondade projektide edukust;</p> <p>Eraldi sekkumiste või tegevuste kavandamine teatud piirkondadele ei ole asjakohane, kuna väljakutsed, mida eelnõus kajastatud sekkumised lahendavad, on igas piirkonnas sarnased.</p> <p>Toetuste suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse ei ole samuti asjakohane, kuna loomemajandussektori turutõrge on üle Eesti universaalne.</p> <p>Eriprojekte ja investeeringuid teatud piirkondadesse eelnõus kajastatud sekkumises ei tehta.</p> <p>Toetusmäärad on võimalikult kõrged, et tagada ka vähem võimekamate ettevõtete osalemine, mistõttu pole piirkonniti erinevaid toetusmäärasid kavas rakendada. Samas pole õigustatud madalama toetusmäära seadmine Harjumaal, sest ka Harjumaal on piisavalt loomeettevõtjaid, kelle võimekus on madal.</p> <p>Toetusvahendite reserveerimine teatud piirkondadele pole meetme kogueelarve väikse mahu tõttu võimalik. Eelnõus sätestatud tingimused tagavad, et kõik sihtgruppi kuuluvad ettevõtjad, kes on rahalisest ja mitterahalisest abist huvitatud, toetusele kandideerida.</p> <p>Piirkonniti erinevate abikõlblike tegevuste loendi sätestamine ei ole asjakohane, kuna toetatavad tegevused on universaalsed ning nendega adresseeritakse loomeettevõtjate arenguvajadusi sõltumata ettevõtete tegevuskohast.</p> <p>Toetuse andmisega seotud põhilisi indikaatoreid (kvantitatiivseid, näiteks toetuse taotlemise üldine aktiivsus, projektide maht, regionaalne jaotus, tugiteenuste pakkujate ja kasutajate jaotus ning kvalitatiivseid, näiteks taotlejate ja kasusaajate tagasiside toetuse tingimuste, toetuse mahu ja tugiteenuste osas) seiratakse regulaarselt ning juhul,</p>
--	--

	<p>kui tuvastatakse toetuse andmisega seotud kitsaskohti (näiteks madal taotlemisaktiivsus, suurenenud regionaalsed erinevused, toetuse eesmärkide saavutamist takistavad toetuse tingimused), viiakse toetuse tingimustesse sisse vajalikud muudatused või kavandatakse täiendavaid teavitus- ja nõustamistegevusi. Samuti võetakse arvesse rakenduskava vahehindamise ning Eesti 2035 sihtidesse panustamise hindamiste tulemusi.</p> <p>Panus Eesti 2035 näitajasse: väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest.</p>
Keskond ja kliima	<p>Kuna eelnõu on kooskõlas „Eesti 2035“ arengustrateegiaga ja toetatavad tegevused ei hõlma selget kokkupuudet hinnatava keskkonnamärgiga, ei ole sellele näha olulist negatiivset mõju. Tööhõive parandamine on lahutamatu osa heaolust. Kestlike ärimudelite loomisega kaasnev majanduskasv aitab pidurdada kasvuhoonegaaside heite mahtu ja seeläbi aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele.</p>
Sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus	<p>Sooline võrdõiguslikkus.</p> <p>Kaudne mõju.</p> <p>Ettevõtlusvaldkonna kui terviku suurimaks väljakutseks on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem. Naisettevõtjatel on rohkem raskusi rahaliste vahendite ja kapitali hankimisel ning kapitali kaasamisel. Samuti on naisettevõtjad vähem riskijulged ning nende ettevõtted tegelevad vähem arendus ja innovatsioonitegevustega. Lisaks pole naisettevõtjatel alati ligipääs ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamisega seotud infole. Loomemajandussektoris on naisettevõtjate ja -loovisikute osakaal siiski suurem.</p> <p>Sekkumiste ettevalmistamisel ja rakendamisel võetakse arvesse võimalikku mõju soolisele võrdsusele ning vajaduse korral kohandatakse tegevusi seal kus asjakohane. Antud eelnõu kontekstis ei ole tegevuste eesmärk meeste osakaalu suurendamine loomesektoris, vaid sektoris tegutsevate ettevõtjate väljakutsete adresseerimine sõltumata nende soost. Ettevõtete arendamisel on oluline järgida vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid, sh soolist võrdõiguslikkust ja võrdset kohtlemist ning antud eelnõu kontekstis saab projektidesse kavandada vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid, suurendades seeläbi</p>

	<p>loomeettevõtjate teadlikkust sel teemal.</p> <p>Võrdsed võimalused.</p> <p>Toetav mõju.</p> <p>Meede soodustab ühiskonna erinevatesse gruppidesse kuuluvate inimeste eneseteostusvõimaluste realiseerimist ning parendab nende võimalusi tegeleda ettevõtluse ja innovatsiooniga. Sekkumiste ja toetatavate tegevuste väljatöötamisel on arvestatud sellega, et ka loomeettevõtete hulgas on erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse kuuluvaid inimesi ja nende vajadused võivad olla erinevad ning neil võivad olla ka erinevad arengutakistused. Samuti arvestatakse toetuse pakkumisel, et toetatavatest tegevustest osasaamine oleks võimaldatud kõigile sihtgruppi kuuluvatele inimestele olenemata nende vanusest, rahvusest, jt tunnustes. Konkreetsete erilahenduste väljatöötamisega tegeletakse siis, kui selleks on tekkinud konkreetsed vajadused.</p> <p>Tegevuste panust võrdsete võimaluste edendamisse jälgitakse EE2035 näitajaga „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“.</p> <p>Ligipääsetavus.</p> <p>Kaudne mõju.</p> <p>Kõikide tegevuste planeerimisel, kommunikeerimisel ja rakendamisel järgitakse kehtivaid ligipääsetavuse nõudeid. Üritustel ja koolitustel tagatakse ligipääsetavus füüsilisele ja virtuaalsele keskkonnale nelja peamise erivajadusega (nägemis-, kuulmis-, liikumis- ja intellektipuue) inimestele. Vastavad nõuded tagatakse vajaduspõhiselt, kui on ilmnenud vajadus mingi konkreetse erilahenduse järele ning nende väljatöötamise või kasutamise kulu arvatakse projekti abikõlblike kulude hulka. Tulenevalt meetme piiratud eelarvest ei ole eraldi vahendeid ligipääsetavuse suurendamiseks tehtavate investeeringute toetamiseks ette nähtud.</p> <p>Tegevuse panust ligipääsetavuse edendamise jälgitakse EE2035 näitajaga „Ligipääsetavuse mõõdik“.</p>
Põhimõte „ei kahjusta oluliselt“ ja	Põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ vastavust on

kliimakindlus	<p>analüüsitud rakenduskava koostamise käigus. Analüüsi käigus leiti, et meede soodustab majanduskasvu, mis on kaudselt seotud KHGde heitkogustega. Meetme üldine mõju nii kaudselt kui otseselt on kliimamuutuste leevendamisele eeldatavasti positiivne. Sekkumised hõlmavad nutika spetsialiseerumise kasvualdkondadest digilahendusi igas eluvaldkonnas ja kohalike ressursside väärindamist ning see võib leevendada KHGde kasvu, maandada süsinikuemissioone keskkonnas ning suurendada tööviljakust.</p> <p>Meede ei põhjusta eeldatavalt kliimamuutustega kohanemisele otsest negatiivset mõju. Meetme eesmärgid on viidud vastavusse erinevate strateegiatega ja eesmärkidega toetades tööjõul oskuste omandamist ja arengut (konkurentsivõimet tööturul), mis on vajalik, et liikuda hääbuvatest sektoritest kasvavatesse sektoritesse.</p> <p>Meetmega ei kaasne eeldatavalt negatiivset kaudset ega otsest mõju vee- ja mereressursside säästvaks kasutamisele ja kaitsele.</p> <p>Meede ei põhjusta eeldatavalt otsest ega kaudset negatiivset mõju ringmajandusele, sh jäätmetekke vältimisele ja ringlussevõtule. Tegevused toetavad majandusliku heaolu kasvu ning seda eelkõige ettevõtete kestlike ärimudelite arendamise, digilahenduste kasutuselevõtu edendamise, ringmajanduse põhimõtete juurutamise ja rahvusvahelistumise. Selle tulemuseks on keskkonnasõbralikumad ettevõtted läbi tootmisprotsessides jms jääkide vähendamise.</p> <p>Meetmel ei esine eeldatavalt otsest ega kaudset negatiivset mõju reostuse vältimisele ja kontrollile (õhk, vesi ja maapind). Meetmel puudub eeldatavalt otsene ja kaudne negatiivne mõju bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitsele ning taastamisele.</p>
---------------	--

5. Eelnõu rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu „Loomeettevõtjatele tugiteenuste pakkumise, nende arenguplaanide elluviimise ja ekspordivõimekuse kasvu toetamise tingimused ja kord ” toetuse eelarveks on kavandatud 7 000 000 eurot Euroopa Regionaalarengu Fondist. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad vähemalt 3 000 000 euro ulatuses.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse toetamiseks on esialgselt kavandatud 3 000 000 eurot, millele lisandub toetuse saajate omafinantseering vähemalt 1 285 714,29 euro ulatuses.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevuse toetamiseks on esialgselt kavandatud 1 500 000 eurot, millele lisandub toetuse saajate omafinantseering vähemalt 642 857,14 euro ulatuses.

Eelnõu § 7 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse toetamiseks on esialgselt kavandatud 2 500 000 eurot, millele lisandub toetuse saajate omafinantseering vähemalt 1 071 428,57 euro ulatuses ja vastavalt eelnõu § 10 lõikes 5 sätestatule peab omafinantseering sisaldama vähemalt 50% ulatuses ka kasusaajate rahalist panust.

Riiklikku kaasfinantseeringut ei ole eelnõu § 7 lõikes 1 nimetatud tegevuste toetamiseks ette nähtud.

Eelnõu rakendamisel on põhiroll Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel (taotluste vastuvõtt, hindamise ja hilisema kontrolli korraldamine, otsuste tegemine, toetuse väljamaksmine ja tagasinõudmine jne).

Toetuse andmise administreerimisega, sealhulgas eelnõu rakendamisega seotud kulutused kaetakse tehnilise abi vahenditest, kasutades selleks rakenduskavaga eraldatavaid tehnilise abi eelarve vahendeid. Eelnõu rakendamisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi tulusid.

Eelnõu rakendamisega luuakse eeltingimused meetme sihtgruppi kuuluvate ettevõtjate (sh kasusaajate) müügitulu, ekspordi müügitulu ja lisandväärtuse kasvuks.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastati õigusaktide kooskõlastamise infosüsteemi kaudu korraldusametuse, Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ning Riigi Tugiteenuste Keskusega. Lisaks esitati eelnõu arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Eelnõu aluseks olevaid põhimõtteid on tutvustatud sihtgruppidele, sealhulgas loomeettevõtjatele ja tugiteenuste pakkujatele 2022. aastal toimunud kaasamisüritustel.

„Eesti 2035“ strateegiliste sihtide ja seotud horisontaalsete põhimõtete analüüsi kohta on toimunud konsultatsioonid Sotsiaalministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumiga.